

TERCHOVÁ

DVOJMESAČNÍK VŠETKÝCH TERCHOVČANOV
ROČNÍK 33, 4/2022, CENA 1,50 €
WWW.TERCHOVA.SK, ISSN 1338-8827
FOTO František Mucha

Pohľad z Oblazu na terchovský dušičkový cintorín

Uprostred

Na svätého Václava, 28. septembra, keď je u našich západných susedov štátny aj cirkevný sviatok, zvyknú navštíviť Terčovú priatelia z partnerskej obce Velehrad. Nebolo tomu inak ani tento rok, a tak staronový starosta obce Aleš Mergentál, jeho kolegovia z obecného zastupiteľstva, členovia záujmových spolkov, predstavitelia školy, ale i radoví obyvatelia brázdili Terčovú každý podľa svojho gusta. Niektorí boli na hrebeňovke, iní si zvolili turistické chodníčky v nižších polohách terchovských dolín, ďalší zamierili do múzea či galérie, alebo si zvolili iný cieľ.

Na sklonku dňa, keď sa naši hostia z východného Slovácka schádzali v reštaurácii Kultúrny dom, aby zahnali hlad aj smäd a podelili sa o prežitú dojmú z výletu, sme sa so starostom Jožkom Dávidíkom pripojili k nim. Pri našom stole sedeli dámy v najlepších rokoch, ktoré boli okrem iného na rozhladni Terchovské srdce. Jedna z nich sa mi zdôverila, ako ju veľmi potešil, priam nadchol pohľad na našu rozľahlú obec, veniec hôr okolo nej, veľký kostol... Z rozhladne videla ako na dlani aj cintorín. Páčilo sa jej umiestnenie „hřbitova uprostřed vesnice“. Má rada, keď sú cintoríny v centre obcí a nie na jej periférii. Keď sa pozerala z Oblazu na náš cintorín, neuniklo jej, že je pri frekventovanej hlavnej ceste, blízko školy, obchodov, úradu – skrátka, že je po ruke a ľudia majú možnosť okrem vybavovania svojich vecí zastaviť sa častejšie pri hrobách blízkych a v chvíľke ticha a modlitby byť spojení s ich dušami. Podľa nej to je veľmi dobre, lebo na ľudí, s ktorými sme v živote niečo prežili, ktorí nám do života niečo dali, sa nemá zabúdať, nemali by byť na periférii. Doplnila ešte, že je to akýsi druh inšpirácie a posilnenia do každodenných povinností, ktoré kedysi museli prekonávať aj tí, čo nás do večnosti predišli a ktorých si takto môžeme nosiť naďalej v srdci, čiže uprostred. Priznám sa, zaujali ma jej úvahy. Hoci doteraz som bral centrálnu polohu terchovského cintorína akosi samozrejme, odvtedy ma vždy, keď idem okolo neho, a býva to dosť často, napadne slovo „uprostred“.

Pomaly sa blíži sviatok Všetkých svätých a Pamiatka zosnulých, ľudovo nazývaný dušičky. Prvá dekáda novembra je vždy v znamení väčšieho záujmu o miesta posledného odpočinku našich rodinných príslušníkov, susedov, kamarátov, spolužiakov, známych... Hroby budú upravené, horieť bude množstvo sviec, do neba bude stúpať veľa našich modlitieb. Čo hrob, to iný životný príbeh i jeho koniec. Minimálne tie rodinné by sme mali poznať a učiť to aj naše deti. Netreba sa pritom ponáhľať. Atmosféra večerného dušičkového cintorína máva svoje čaro. Niet rodiny, ktorá by nepoznala, čo je to odchod na večnosť starých či prastarých rodičov. Mnohí zažijú skon rodiča v mladšom veku, niektorí odpovedajú na poslednej ceste svoje deti – niekedy i tie najmenšie. Staroba, choroba, tragédia... Na pozemskej ceste strácame rôznym spôsobom rôznych ľudí za rôznych okolností. Návštevou hrobov našich zosnulých a spomínaním na ich život posilňujeme aj neviditeľné puto ľudskej spolupatričnosti, povedomie o zákonitostiach ľudskeho bytia a myslím, že veľakrát aj inšpiráciu pre vlastný život. Prirodzene, človek je pri tom často zamyslený, niekedy si aj poplače, no nezriedka sa stáva, že pri spomienkach na konkrétnych ľudí sa schuti nad ich životnými príbehmi a „posolstvami“ priamo nad hrobmi i zasmejeme. Takýmto spôsobom si ich môžeme udržať uprostred nášho osobného, rodinného i spoločenského života.

V praktickom živote je potrebné poznať centrálnu zónu a body. Sú dôležité kvôli lepšej orientácii. V Terchovej máme šťastie, že jedným z takýchto bodov je cintorín. Jeho navštevovaním môžeme lepšie pochopiť situácie odohrávajúce sa medzi nebom a zemou.

Vďaka za inšpiráciu, pani z Velehradu.
Budem si to pamätať.

TEXT a FOTO Marián Zajac

YVDÁVA

Miestne kultúrne stredisko Terchová, ul. sv. Cyrila a Metoda č. 96, 013 06 Terchová

IČO VYDAVATEĽA
00364886

ŠÉFREDAKTOR
Ján Mího ml.

REDAKCIA
Katarína Halapiová,
Alena Cingelová,
Bc. Adriána Ondrušová

REDAKČNÁ RADA

Mgr. Peter Cabadaj,
Rudolf Patrnciak,
Ing. Marián Zajac,
Ing. František Kadaš,
František Mucha,
Mgr. Renáta Opalková

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
Mgr. Peter Cabadaj

TLAČ
Varínska tlačiareň,
Varín

GRAFICKÁ ÚPRAVA

Bc. Adriána Ondrušová

ADRESA REDAKCIE

MKS Terchová, tel.
č. 041/5695 129,
0911 924 189,
mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová,
tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

EVIDENČNÉ ČÍSLO
3548/09

ISSN 1338-8827

Vyšlo v októbri 2022

Obsah

2	ÚVODNÍK Uprostred	18	SERIÁL Jánošíkovská tradícia (4.)	32	UDIALO SA 10. Pamätný výstup na Veľký Rozsutec
4	FARSKÉ LISTY Sviatosť birmovania v našej farnosti Spomienky Skautský tábor v Kláštore pod Znievom Boli sme na pohrebe kardinála Jozefa Tomka Farský detský tábor FaDeTa Kostolné zvony, Lurdská kaplnka i strecha fary sú vynovené Životné jubileá našich verbistov	21 22	JÁNOŠÍKOVE DNI Stručné zhodnotenie festivalu	34	CSS TERCHOVÁ INFORMUJE Prijímateľ Vincent vyniká svojím talentom Výlet s prijímateľmi sociálnych služieb Dobré srdce 2022 Prešli sme veľmi ťažkým obdobím Deň otvorených dverí 2022
8	SERIÁL Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (L., LI., LII.)	23	UDIALO SA Terchová v Nitre Václav Klaus v Terchovej Laureáti Cyrilo-metodskej knihy	36	RECEPTY NA TENTO ČAS A máme tu opäť jeseň...
10	OBCENÝ ÚRAD INFORMUJE Starostovský odpočet volebného programu 2018 – 2022 Terchovú navštívil veľvyslanec Kórejskej republiky Boli u nás starostovia mikroregiónu Povádi Stonávky Terhovci na Slováckych hodoch vo Velehrade Jozef Dávidík čestným občanom Dunajskej Lužnej Spoločnosť SAD Žilina informuje Zoznam zaregistrovaných kandidátov pre voľby do Obecného zastupiteľstva v Terchovej Zoznam zaregistrovaných kandidátov pre voľby starostu Terchovej Utvorenie volebných okrskov a určenie volebných miestností	24 26 27 30	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Odborná prax vo Švajčiarsku v zimnej sezóne 2022/23 Výzva Terchovcom	38	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy
16	JÁNOŠÍKOVE DNI Jedinečné výstavné projekty	24	CYRILOMETODSKÉ DNI Otec – predtým – než... Pomník slovenskému filmu	39	REKLAMA
		26	PREČÍTALI SME SI Úspešné a prospešné Cyrilometodské dni	40	ŠPORT Turnaj O pohár zakladateľov FK Jánošík Terchová 1954 III. ročník Cyrilo-metodského futbalového turnaja Medzinárodný stolnotenisový turnaj družstiev Terchová 2022 JÁNOŠÍK Slovak Xtreme Triathlon Beh na Poludňový Grúň 2022
		27	LÚTORIADKY Za kňazom Róbertom Hanuliakom Za Vladom Rieckym Za kardinálom Jozefom Tomkom	43	SERIÁL Hral Jánošík hokej... (V.)
		30	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (91.) Vincent Krkoška Jubilant Peter Chmela	44	INFOSERVIS

Myšlienka na tento čas

**KEBY POTRAVA
NEVCHÁDZALA
DO ŽALÚDKA CEZ
ÚSTA, MNOHO ĽUDÍ
BY HLAVU VÔBEC
NEPOTREBOVALO.**

Stano Radič

Sviatosť birmovania v našej farnosti

V nedeľu 25. septembra 2022 udelil žilinský diecézny biskup Tomáš Galis počas svätej omše v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej sviatosť birmovania 58 birmovancom (31 dievčat a 27 chlapcov) – z toho ôsmim dospelým. Ako poznamenal vo svojom príhovore otec biskup Tomáš, prijatím tejto sviatosti, označovanej tiež ako sviatosť duchovnej dospelosti, preberajú mladí ľudia na svoju stranu aj veľkú zodpovednosť. A v tejto zodpovednosti je Duch Svätý, ak s ním budeme spolupracovať, najlepším radcom.

Nech Duch Svätý naplní svojimi darmi nielen nových birmovancov, ale i rodiny, v ktorých žijú a vyrastajú.

-zaj-
FOTO Jana Micháľková

Uprostred birmovancov otec biskup Tomáš Galis

SPOMIENKA

ODIŠIEL TÍŠKO,
AKO ODCHÁDZA DEŇ,
A V NAŠICH SRDCIACH
ZOSTALA SPOMIENKA LEN.

S HLBOKÝM ZÁRMUTKOM
OZNAMUJEME, ŽE
12. AUGUSTA 2022
NÁS NÁHLE VO VEKU
NEDOŽITÝCH 75 ROKOV
OPUSTIL UJO A RODÁK
Z TERCHOVEJ

JÁN PODSTAVEK (NAPOSLEDY ŽIL V BRNE)

KTO STE HO POZNALI,
VENUJTE MU TICHÚ
SPOMIENKU A MODLITBU.
SMÚTIACA RODINA

SPOMIENKA

AKO ŤAŽKO VYSLOVIŤ, ČO V SRDCI
CÍTIME PO ROKOCH BOLESTI,
ČO K HROBU CHODÍME...
DŇA 2. OKTÓBRA 2022 SME
SI PRIPOMENULI SMUTNÉ
15. VÝROČIE, ČO NÁS NAVŽDY
OPUSTILA NAŠA DCÉRA

EVIČKA RYBÁROVÁ

S LÁSKOU A ÚCTOU
SPOMÍNA CELÁ RODINA

SPOMIENKA

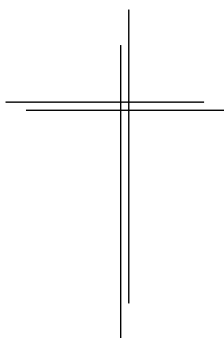
ROKY PLYNÚ, UŽ NIE STE
MEDZI NAMI, NO V SRDCIACH
ŽIJETE STÁLE S NAMI.
DŇA 26. OKTÓBRA 2022 SI
PRIPOMENIEME 5. VÝROČIE, ČO
NÁS NAVŽDY OPUSTILA NAŠA
MAMA A STARÁ MAMA

TERÉZIA HOLÚBKOVÁ

ZÁROVEŇ SI 30. OKTÓBRA 2022
PRIPOMENIEME 20. VÝROČIE,
ČO NÁS NAVŽDY OPUSTIL
NÁŠ OTEC A STARÝ OTEC

ŠTEFAN HOLÚBEK

S ÚCTOU A LÁSKOU NA VÁS
SPOMÍNA SYN S RODINOU

SPOMIENKA

RUKY PRACOVITÉ
MUSELI SKREHNÚŤ.
ŽIADALO SA IM V RODNEJ
ZEMI ODPOČINÚŤ.
SRDCE UBOLENÉ PRESTALO BIŤ,
NEBOLO LIEKU, ABY
MOHLO ĎALEJ ŽIŤ.
UŽ ŤA NEPREBUDÍ SLNKO
ANI KRÁSNY DEŇ,
NA CINTORÍNE SPIŠ
SVOJ VEČNÝ SEN.

DŇA 14. SEPTEMBRA 2022 SME
SI PRIPOMENULI 1. SMUTNÉ
VÝROČIE, ČO NÁS NAVŽDY
OPUSTIL NÁŠ MILOVANÝ
MANŽEL, OTEC A STARÝ OTEC

BERNARD HANULIAK

S LÁSKOU A ÚCTOU
SPOMÍNA CELÁ RODINA

POĎAKOVANIE

ZHASLI OČI,
KTORÉ NÁM BOLI TAKÉ DRAHÉ,
DOTĹKLO ZLATÉ SRDCE,
KTORÉ SME MALI TAK RADI.

DŇA 19. APRÍLA 2022 NÁS
VO VEKU 89 ROKOV NAVŽDY
OPUSTILA MILOVANÁ MAMA,
STARÁ MAMA, PRASTARÁ MAMA,
ŠVAGRINÁ, KRSTNÁ MAMA,
TETA, SVOKRA, SUSEDA

**MÁRIA HANULIAKOVÁ,
RODENÁ MARUNOVÁ**

ÚPRIMNE ĎAKUJEME CELEJ
RODINE, SUSEDOM, PRIATEĽOM
A ZNÁMYM ZA ÚČASŤ NA
POSLEDNEJ ROZLÚČKE, KVETINOVÉ
DARY A PREJAVY SÚSTRASTI.
S ÚCTOU A VĎAKOU
SMÚTIACA RODINA

SPOMIENKA

V NEZNÁMY SVET ODIŠIEL SI SPAŤ,
ZAPLAKAL KAŽDÝ, KTO ŤA MAL RÁD.
CHYBA NÁM TVOJA LÁSKA, ÚSMEV
A DOBROTA, SPOMÍNAŤ A ŽIALIŤ
BUDEME ZA TEBOU DO
KONCA ŽIVOTA.

DŇA 18. SEPTEMBRA 2022 SME
SI PRIPOMENULI 1. SMUTNÉ
VÝROČIE ÚMRTIA NÁŠHO
MILOVANÉHO MANŽELA, OTCA,
SVOKRA A STARKÉHO

PAVLA NOGU

S LÁSKOU A ÚCTOU
SPOMÍNAJÚ MANŽELKA,
SYNOVIA, DCÉRA
S MANŽELOM A VNÚČATÁ

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

SO ŽIAĽOM V SRDCI OZNAMUJEME,
ŽE 5. AUGUSTA 2022 ZOMREL
VO VEKU NEDOŽITÝCH 76
ROKOV TERCHOVSKÝ RODÁK

JUDR. ŠTEFAN LACEK

KTORÝ DLHODOBO ŽIL I PRACOVAL
V BANSKEJ BYSTRICI AKO
PROKURÁTOR. SRDCOM VŠAK BOL
STÁLE TERCHOVEC. POSLEDNÁ
ROZLÚČKA SO ZOSNULÝM SA
KONALA 10. AUGUSTA 2022
V RÍMSKOKATOLÍCKOM KOSTOLE
SV. MICHALA ARCHANJELA
V BANSKEJ BYSTRICI.
KTO STE HO POZNALI, VENUJTE
MU SVOJU SPOMIENKU.
SMÚTIACA RODINA – MANŽELKA,
3 DETI A 5 VNÚČAT

Skautský tábor v Kláštore pod Znievom

Tohtoročný skautský tábor v podhorí Lúčanskej Malej Fatry, neďaleko turčianskej obce Kláštor pod Znievom, sa uskutočnil od 15. do 22. júla 2022. Zúčastnilo sa na ňom približne tridsať detí, ktoré zažili množstvo dobrodružstiev. Naučili sa veľa zo skautského života, ktorý formuje človeka nielen po telesnej, ale i po duchovnej stránke.

Páter Pavol Hudák, SVD, ktorý sa skautingu aktívne venuje, nám o spomínanom tábore povedal viac: „Prežili sme s dečkami úžasné chvíle. Boli horúce dni i noci – počasie naozaj letné. Naši skauti sa veľa naučili, spoznali situácie, keď sa museli premôcť, zapojiť vôľu, rozum, fyzickú i mentálnu silu. Verím, že takéto skúsenosti im v budúcnosti môžu veľmi pomôcť a obohatiť ich život. Ďakujem všetkým, ktorí pomohli pri organizácii tábora, najmä pani Hanke Brežnej, ktorá nedovolila, aby v našich žalúdkoch škŕkalo a vyhrávali muzikanti“, zakončil s humorom svoje rozprávanie páter Paľko. Pripomeňme, že pred piatimi rokmi inicioval obnovu skautingu v Terchovej a spolu s ďalšími spolupracovníkmi sa snaží, aby sa táto hodnotná myšlienka v našej mládeži zakorenila a prinášala osoh.

-zaj-
FOTO Pavol Hudák, SVD

Naši skauti

Trpaslíci

Boli sme na pohrebe kardinála Jozefa Tomka

Miesto posledného odpočinku kardinála Tomka

S vďačnosťou v srdci sa 16. augusta 2022 na pohrebnej svätej omši za kardinála Jozefa Tomka a pohrebných obradoch v Katedrále sv. Alžbety v Košiciach zúčastnili aj farníci z Terchovej. Pamätajúc na jeho rozsiahle duchovné dielo v prospech Cirkvi na Slovensku, ale i pre Cirkve vo svete sme v najvýchodnejšej gotickej katedrále v Európe ďakovali za požehnaný 98-ročný život doteraz najvyššie postaveného Slováka v Rímskej kúrii.

V tých chvíľach sme nemohli zabudnúť a nepripomenúť si 5. júl 2010, keď kardinál Jozef Tomko navštívil počas Cyrilometodských dní Terchovú a celebrol slávnostnú svätú omšu na Oravcovom. Po jeho boku vtedy okrem iných duchovných otcov slúžil Eucharistiu aj páter Jozef Šabo, zakladateľ Cyrilometodských dní v Terchovej, ktorého dlhoročnou túžbou bolo privítať raz kardinála v našej farnosti. Veľká túžba sa mu vtedy splnila. O necelé tri týždne sa páter Jozef Šabo pobral na večnosť...

Nech obom Jozefom udelí milosrdný Boh za ich námahy a obety večnú odmenu v nebi.

TEXT a FOTO Marián Zajac

Farský detský tábor FaDeTa

Viac ako dvadsať detí sa zúčastnilo a zažilo krásnu atmosféru Farského detského tábora FaDeTa 2022, ktorý sa niesol v duchu hesla Spravme si svet krajším. Od 11. do 15. júla 2022 sme sa denne stretávali, vždy začínali sv. omšou v našom kostole a ďalej pokračovali v pestrom programe. Zažili sme napríklad ukážku práce profesionálnych horských záchranárov, boli na výlete v Kline na Orave pri soche Ježiša Krista v nadživotnej veľkosti, vyšantili sa pri športových súťažiach na terchovskom futbalovom ihrisku, zamakali si na turistike, popustili uzdu fantázie pri tvorivých dielnach a mnohých ďalších aktivitách.

Chcem sa za naše deti poďakovať vedúcim tábora, perfektným animátorom a všetkým, ktorí sa pricinili o neopakovateľný týždeň. Pán Boh odpláť.

páter Thomas Tulung, SVD
FOTO Alena Tichá

Spravme si svet krajším

Farská púť na vrch Butkov – Ladce
(22.9. 2022) FOTO Katarína Halapiová

Životné jubileá našich verbistov

Dňa 28. septembra 2022 sa dožil pekného životného jubilea, 65 rokov, bývalý správca našej farnosti a v súčasnosti provinciál Spoločnosti Božieho Slova na Slovensku páter Pavol Kruták, SVD. O pár týždňov skôr, presnejšie 13. augusta 2022, oslávil životné jubileum, 55 rokov, náš rodák páter Peter Dikoš, SVD, ktorý v súčasnosti pôsobí v Ríme.

Obom pátrom chceme zo srdca zaželať k ich výročiam veľa zdravia, šťastia, Božích milostí, aby všade tam, kam ich Božia vôľa zavedie, zveľaďovali misijné diela a poslanie na väčšiu česť a chválu Božiu.

Vďační terchovskí farníci

FOTO Milan Kosec

Páter Pavol Kruták, SVD

Páter Peter Dikoš, SVD

Kostolné zvony, Lurdská kaplnka i strecha fary sú vynovené

Počas letných mesiacov sa udialo viacero prác na obnove niektorých miest vo farskom areáli. Vo veži kostola realizovali odborníci na mechaniku zvonenia nový systém ukotvenia zvonov a samotný spôsob zvonenia. Zvony sú v súčasnosti upevnené ku kovovému rámu (predtým bol drevený), ktorý nesie a pohybuje zvon o nové, voľné srdce (predtým pevné, statické). Súčasný stav tak zabezpečí vyššiu kvalitu zvonenia i samotného hlaholu zvonov. Jedným dychom ale musím povedať, a odborníci to potvrdili a vyzdvihli, že predošlý systém bol na svoju dobu, keď sa robil, veľmi kvalitný.

Na Lurdskej kaplnke sa už minulý rok, keď ubehlo 120 rokov od jej postavenia, obnovila strecha a očistili kamenné obvodové múry. Tento rok pribudlo nové čelné presklenie, vnútorná výzdoba i obnovenie písmen do kaplnky vsadených tabuliek.

V kostole sme realizovali aj nové elektrické rozvody, strecha farskej budovy má nový náter, čo opäť predĺži jej životnosť.

Všetkým majstrom, dobrovoľníkom, dobrodincom a ostatným, ktorý sa na uvedených obnovách akýmkoľvek spôsobom podieľali, vyslovujem úprimné Pán Boh odpláť.

TEXT a FOTO páter Pavol Hudák, SVD

Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (L., LI., LII.)

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom choťári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu našej – terchovskej histórie.

V tomto čísle si bližšie predstavíme kamenný kríž na Bielom Potoku pri odbočke do osady Krištofikovia, drevený kríž na drevenici v osade Obšivanovia a kríž na dome v osade Rusnákovia.

Križ na Bielom Potoku pri odbočke do osady Krištofikovia

Kamenný kríž stojí pri hlavnej ceste 583/II. na Bielom Potoku, presnejšie medzi osadami Pod Haťami a Dávidkovia. Pri ňom sa z hlavnej cesty spájajúcej Žilinu s Oravou odbočuje do osady Krištofikovia. Kríž je umiestnený v predzáhradke v súčasnosti neobývaného domu (staršie popisné číslo 607), v ktorej vyrastajú dreviny baza a orgován. Tie vytvárajú 420 centimetrov vysokému sakrálnemu dielu pekné zátišie, keď v máji pri ňom kvitne i vonia orgován a v júni zas baza. Pozostáva zo štyroch častí a patrí medzi najmohutnejšie kríže v našom choťári. Tento rok uplynulo 115 rokov od jeho postavenia. Aj preto sme oslovili Mareka Repáňa, uznávaného reštaurátora (nielen) sakrálnych pamiatok, aby nám dielo priblížil svojimi očami.

„Aj tieto jednoduché veci si zaslúžia pozornosť. Kríž s odliatkom korpusu Krista stojí pri hlavnej ceste, nesie vročenie datujúce jeho vznik – rok 1907. Okrem datovania vzniku kríža sa dočítame aj o motívácii jeho postavenia, teda o viere donorov, ktorí sa zaslúžili o výrobu a umiestnenie kríža na tomto mieste. Na čelnom stredovom kvádri je v piatich riadkoch nápis Kľaňajme sa Pánu Ježišovi lebo nás skrz sv svoj kríž vykúpiť ráčil 1907 (skratka ‚sv‘ v texte s najväčšou pravdepodobnosťou vyjadruje slovo ‚svätý‘). Samotné dielo možno charakterizovať ako kamenársky kvalitne spracované. Architektúra kríža svedčí o remeselnej zručnosti autora. Forma je trochu strohá, nešlo o výtvarný počin, skôr upomienku na silnú vieru v jej ustálenej podobe. Samotný kríž stojí na pätko kríža spočívajúcej na pilieri, ktorý stojí na objemovo väčšej pätko – základni. Kompozícia je pomerne subtílna, samotný odliatok korpusu Krista vyvažuje hmotu ostatnej kamennej skladby. Odliatok Ježiša zo zliatiny je v súčasnosti natretý striebrenkou, rovnako ako odliatok stuhy s nápisom I N R I vo vrchole kríža. Striebreňka bola na korpus Krista natieraná opakovane – vidno minimálne tri vrstvy. Pod striebrenkou je vidno náter okrovej farby. Z malého odkryvu nemožno usúdiť, či bol tento náter celoplošný. Samotná hmotu odliatku je povrchovo rozrušená koróziou. Aj pod pomerne hrubým, už spomínaným náterom okrovej farby vidno stopy po starších náteroch. Tie však nie je možné vzhľadom na ich stav jasne špecifikovať. S najväčšou pravdepodobnosťou mal kovový Kristus pôvodne pôsobiť ako z drahého kovu, mohlo ísť o imitáciu zlata, či už povrchovou úpravou plátkovým zlatom, alebo inou formou imitujúcou zlato, respektíve striebro. Mnohé

kríže s plechovými korpusmi Krista (ak bola z plechu len vystrihnutá silueta Krista) boli kolorované. Zväčša išlo o malbu Ježiša na plechu, ktorá mala v čo najväčšej miere vystihovať stav umierajúceho Krista na kríži. To však nie je prípad plastického odliatku, aký je osadený na tomto kríži. V prípade obnovy tohto diela by bolo vhodné pokúsiť sa identifikovať pôvodnú povrchovú úpravu korpusu Krista postupným snímaním jednotlivých náterov. Písmo sekané na čelnej strane piliera bolo pravdepodobne upravené metálom (náhrada za drahšie plátkové zlato), alebo vymalované bronzenkou. Obe úpravy časom podliehajú oxidácii, ktorá sa dnes v hĺbke písma prejavuje zazelenaním. "Marekovi Repáňovi za ochotnú spoluprácu ďakujeme.

Neskôr, pri ďalšej obhliadke miesta, sme spolu s Františkom Štefkom, ktorý býva hneď vo vedľajšom dome a ktorého predkovia stáli tiež pri realizácii kamenného diela, objavili na zadnej stene kríža mená ľudí, ktorí ho dali postaviť. Kamenné kríže ako tento, ktoré sú datované rokmi zo začiatku 20. storočia, sú väčšinou postavené z darov Terchovcov z Ameriky. Na príslušnom kríži sme takúto indíciu nenašli, i keď potomkovia stavitelov pripúšťajú aj uvedenú možnosť. Text je len vytesaný, nezvýraznený farbou a bez oddeľovania mien čiarkami, v deviatich riadkoch nasledovne: Dali postaviť ADAM A JOZEF ČIHLIN JÁN MIČO JÁN JOZEFČIAK ADAM DÁVIDÍK JOZEF SINÁK MIŠO A JÁN BALÁT JÁN PANTAK ADAM JANÍK JÁN KRISTOFÍK JOZEF HARVANEK

František Štefko ešte prezradil, že spomínaný neobývaný dom č. 607 patril jeho prastarému otcovi, ktorý sa volal Ján Kristofík Čihlin. Pamätá si tiež, že korpus Ukrižovaného chodil natierať Adam Kristofík. Ešte v deväťdesiatke ho bol z rebrika maľovať. Býval v drevenici vedľa cesty, asi dvesto metrov poniže, a zomrel, keď mal 95 rokov.

V úvode sme spomenuli 115. výročie postavenia kríža. Iné, smutnejšie výročie sa viaže k tragickej udalosti, pri ktorej vyhasol mladý, len 18-ročný ľudský život Augustína Miha. Udialo sa to pred 55 rokmi práve blízko popisovaného kríža, ktorý tak pamätá aj takéto smutné chvíle. K spomenutej udalosti sa nám podarilo získať spomienky Jána Miha, známeho folkloristu, muzikanta a speváka. Je vrstovník a bratranec zahynuvšieho Augustína Miha.

„Pamätám si na to, ako by to bolo teraz. Bola sobota 24. júna 1967 na Jána... Gustík, tak sme ho volali, išiel s otcom poobede podkúvať do Rusnákov kobyly. Potom sme sa učili ku učňovským skúškam do školy, lebo v stredu 29-teho sme mali mať záverečné skúšky. Neskôr, okolo pol deviatej večer, sme sa išli previesť na motorkách ku hotelu Jánošík. Nejazdili sme rýchlo. On mal 125-ku, ja 250-ku. Od hotela sme išli domov, ale pri ihrisku, ako sú teraz garáže, bola havária. Boli tam zranení. Jedného zraneného sme odviezli ku hasičskej zbrojnici; nemohli sme zohnať sanitku, zháňali sa policajti. Medzitým Gustík odišiel na motorke smerom na Biely Potok, lebo videl, že tadiaľ išla sanitka. Tak išiel zháňať. A tam pri kríži sa to stalo. Tam zahynul.

Chcel zachrániť druhého, išiel pre sanitku, ktorá nakoniec odviezla jeho... Ťažko sa mi opisujú tie okolnosti a chvíle, čo a prečo sa stalo. Život to už nevráti. Bol to najhorší deň môjho života. Stratil som prakticky brata, lebo brata som nemal. Bývali sme spolu, spávali v jednej posteli, sedeli v škole v jednej lavici, učili sa spolu. On sa učil lepšie ako ja, pamätal si veľa z učiteľovho výkladu a preto ma skúšal, či som sa naučil učivo do školy. Na základnej škole vyhral aj okresnú súťaž v matematike. Tak sme boli prepojení, že keď som niečo nevedel pred tabuľou, začervenal sa v lavici namiesto mňa... Nechcel ísť ani na priemyslovku, hoci sa dobre učil. Zobral som preto jeho vysvedčenie, ukázal ho triednemu Bielíkovi a Gustíka hneď zapísali na priemyslovku. Vtedy to volali večerná. Spolu s už tiež nebohým Jožkom Brežným sme bývali taká nerozlučná trojica. Veľmi mi odvtedy chýba. Doteraz som sa s jeho stratou

Augustín Miho

nevyrovnať – zakončil svoje dojímavé rozprávanie o Augustínovi Mihovi jeho bratranec Ján Miho z Chotára.

Kríž na drevenici v osade Obšivanovia

Drevený kríž je vysoký približne 70 centimetrov a široký zhruba 30 centimetrov. Korpus Krista je vyrezávaný z dreva, nad hlavou je menej tradičný nápis J. N. R. J., čiže nie I. N. R. I. K uvedenej drevenici so súpisným číslom 971 ma viaže aj osobný vzťah, pretože k nej smerujú rodné korene mojich predkov z matkovej strany – Mihovcov. Rovnako rodným domom bol aj pre rodinu, v ktorej sa narodil Janko Miho, šéfredaktor novín Terchová. Ten nám ochotne o drevenom kríži a jeho pôvode povedal viac.

„Priečelie našej rodnej drevenej chalúčky zdobí drevený kríž. V spomínanej drevenici som prežil 11 rokov svojho života. Priateľ Marián Zajac ma oslovil, či

by som nezistil niečo viac o tomto kríži. Vedel som, kto kríž umiestnil na priečelie rodného domčeka. Bol to môj strýko Jozef Miho (83 rokov), ktorý teraz býva s rodinou v Zubrohlave na Orave. Strýko Jožko chodil aj s ďalšími Terchovcami v prvej polovici 60. rokov minulého storočia na brigády na Moravu. V obci Bedihošť, neďaleko Prostějova na Hanej, robili v miestnom cukrovare, kam chodili na takzvané cukrové kampane. Vtedy bol strýko ešte slobodný. Spomínaný kríž našiel v tamojšej sýpke, ktorej majiteľ mu ho daroval. Takto sa kríž dostal na priečelie našej chalúčky. Priznám sa, že som o tom nikdy nerozmyšľal – bral som to vždy tak, že kríž je tam odkiaľživa... Len ako zaujímavosť ešte uvediem, že strýko nosil z brigád na Morave aj hrubé celty, ktoré starí rodičia dávali na drevenú podlahu, aby bolo teplejšie v miestnosti. Pod drevenou podlahou bola totiž jama, kde sa uskladňovali zemiaky...“

Kríž na dome v osade Rusnákovia

Tento zaujímavý kríž sa nachádza na priečelí dreveného rodinného dvojdomu č. 86, približne vo výške tri a pol metra, a patrí rodinám Halasovcov. Vertikálne rameno má jeden meter, horizontálne 40 centimetrov. Na ramenách je upevnená drevená vyrezávaná socha Ježiša Krista, ktorá je v súčasnosti kolorovaná. Kríž v spodnej časti zdobia ešte kytička kvetov. Predtým, zhruba pred tridsiatimi rokmi, sa na tom mieste nachádzal samostatný korpus Krista, vystrihnutý z plechu a namaľovaný. Mohol byť podobný iným korpusom na drevených krížoch (napr. na Poľanách pod Pupovom).

Za poskytnuté informácie ďakujeme pani Kataríne Halasovej, ktorá na uvedenej adrese s rodinou býva.

TEXT a FOTO Marián Zajac

DOKUMENT

Starostovský odpočet volebného programu 2018 – 2022

Úradujúci starosta obce Terchová Jozef Dávidík zvíťazil v komunálnych voľbách 2018 s programom Dorobiť rozrobené. Keďže na dvere nezadržateľne klopú ďalšie voľby do obecnej samosprávy, pozreli sme sa bližšie sa starostovský odpočet volebného programu 2018 – 2022. Čerpali sme z dostupných zdrojov, ktoré Jozef Dávidík zverejnil k 5. októbru 2022.

V úvode starostovského odpočtu Jozef Dávidík píše: „Aj napriek krajne zložitému obdobiu, keď počas trvania môjho mandátu starostu obce dva roky vyčíňala pandémia, môžem otvorene konštatovať, že svoj volebný program som z rozhodujúcej časti zrealizoval. Vďaka spoločnému úsiliu, veľkej obetavosti a vynaloženej energii Terchová čas pandémie zvládla dôstojne a so ctou. Dokonca sme ako jedno z mála miest a obcí na Slovensku v rokoch 2020 a 2021 neprerušili konanie našich veľkých akcií – Cyrilometodských a Jánošíkových dní. Chcem zdôrazniť, že počas môjho výkonu funkcie starostu Terchovej prítieklo do obce cez kvalitne spracované projekty 3 460 000 eur.“

Jozef Dávidík v ďalšej časti odpočtu rozoberá plnenie jednotlivých bodov svojho volebného programu.

1. Úrad bližšie k občanovi

- zlepšila sa a zefektívnila práca na obecnom úrade a motivovanie pracovníkov
- dôslednejšie sa kontrolovala a vyhodnocovala činnosť pracovníkov obecného úradu

2. Financovanie

- plnohodnotne sa využíval reálny rozpočet obce
- zlepšil sa výber daní

3. Školstvo

- boli zveladené priestory školy a škôlky na všetkých pracoviskách, aby sa terchovské deti mohli vzdelávať a vyrastať v čo najlepších podmienkach
- zvýšila sa kapacita MŠ Gregušovia, boli vybudované nové dve triedy s kapacitou 40 detí (nad rámec volebného programu)
- zmodernizovala sa jedáleň a kuchyňa ZŠ s MŠ ústredie a ZŠ s MŠ Gregušovia (nad rámec volebného programu)
- zrekonštruovalo sa multifunkčné ihrisko ZŠ ústredie (nad rámec volebného programu)
- bola obnovená počítačová učebňa ZŠ ústredie aj ZŠ Gregušovia
- rekonštrukcia plynovej kotelne ZŠ Gregušovia

4. Cestovný ruch, kultúra, šport, mládež

- aktívne prezentovanie obce doma i v zahraničí s cieľom všestranne podporovať rozvoj cestovného ruchu
- rozvinula sa aktívna spolupráca s podnikateľmi v obci
- vybraný poplatok za ubytovanie sa vrátil do turizmu

- využívali sa výzvy na čerpanie prostriedkov z eurofondov pre potreby rozvoja cestovného ruchu
- všestranná podpora kultúrnych a športových aktivít, využívanie zápisu prvku Terchovská muzika do zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO
- dôstojné zorganizovanie jubilejného 30. ročníka Cyrilometodských dní a pripomenutie si 70. výročia posviacky Kostola svätých Cyrila a Metoda (2019)
- pokračovala úzka spolupráca s farským úradom
- dôstojné pripomenutie si 440. výročia prvej písomnej zmienky o obci (2020)
- dôstojné zorganizovanie jubilejného 60. ročníka Jánošíkových dní (2022)
- všestranne podporovanie športových klubov reprezentujúcich obec
- finančné podporovanie voľnočasových aktivít detí a mládeže
- podporovanie činnosti a aktivít starších spoluobčanov
- podporovanie spolupráce so spolkami a záujmovými združeniami (SZŤP, jaskyniari, hasiči, holubiari, rybári a iní)
- bol otvorený Symbolický dom Juraja Jánošíka v osade Jánošovia (nad rámec volebného programu)
- oprava chodníka a podstavca sochy Juraja Jánošíka (nad rámec volebného programu)
- oprava a údržba turistických chodníkov a cyklotrás (nad rámec volebného programu)
- je pripravená výstavba workovtového ihriska Pod bôrami – Sihla (nad rámec volebného programu)
- rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia (nad rámec volebného programu)
- zmodernizovala sa obecná knižnica a boli vydané hodnotné publikácie
- prvok Jánošíkovská tradícia bol zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska
- Terchová sa stala aktívnym členom Európskej kultúrnej cesty svätých Cyrila a Metoda
- aktívna participácia na dokončení cyklotrasy Žilina – Terchová

5. Čistota a poriadok

- pravidelný odvoz a likvidácia odpadu
- systematické čistenie celej obce (leto, zima)
- dôsledná údržba verejnej zelene a verejných priestranstiev
- úprava a zjednotenie miest separovaného odpadu a jeho pravidelný odvoz
- zlepšil sa zber komunálneho odpadu, boli vybudované stojiská pre nádoby na odpad
- nákup kompostérov do

každej domácnosti k zhodnoteniu biologického odpadu v obci (nad rámec volebného programu)

6. Výstavba a rozvoj obce

- vybudovanie chodníka Tiesňavy, Štefanova – Vrátna (je spracovaná štúdia)
- vybudovanie chodníka pri ceste III. triedy Terchová – Krížove mláky (je vypracovaná projektová dokumentácia, vybavuje sa stavebné povolenie)
- vybudovanie oddychovej zóny v centre obce pod sochou Juraja Jánošíka a v lokalite Oblaz (je spracovaná štúdia)
- oprava chodníkov pri starom cintoríne (oprava sa bude realizovať pri rekonštrukcii cesty II. triedy, ktorú zabezpečuje VUC Žilina)
- vypracovanie nového územného plánu obce (v štádiu spracovávania)
- komplexná rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska (bola spravená kompletná modernizácia s prístavbou, vybudovali sa parkovacie plochy, zateplili byty v zdravotnom stredisku)
- rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách (je vypracovaná projektová dokumentácia mostov: Vyšný Repáňovia, Na Vršok, Biely Potok – Dávidíkovia)
- oprava miestnych komunikácií (priebežne sa opravovali)
- rekonštrukcia amfiteátra Nad bôrami (pripravuje sa modernizácia, Rada partnerstva – obce Terchovskej doliny – odsúhlasila dotáciu vo výške 1,9 milióna eur)
- dobudovanie kanalizácie v centre obce – Ďurkov laz (na technickom riešení výstavby kanalizácie sa spolupracuje s vodárenskou spoločnosťou SEVaK Žilina)
- dobudovanie verejného vodovodu do niektorých osád (je vypracovaná realizačná projektová dokumentácia + stavebné povolenie – osada Šparengovia)
- vybudovanie futbalových šatní (v štádiu rozostavania)
- rekonštrukcia, rozšírenie a dobudovanie miestneho rozhlasu (priebežne sa realizuje)
- rekonštrukcia a dobudovanie kamerového systému (priebežne sa realizuje)
- príprava a realizácia rozvodu káblovej TV na internetizáciu (začalo sa rokovanie s T-Com)
- zrekonštruovanie Domu smútku na starom cintoríne (začala sa výstavba nového Domu smútku)
- dokončenie nového cintorína (je vypracovaná projektová dokumentácia)
- vybudovanie detského ihriska (vybudovali sa detské ihriska pri ZŠ ústredie, MŠ Gregušovia, v oddychovom Parku A. F. Kollára)
- položením novej krytiny bola zrekonštruovaná strecha Kultúrneho domu Andreja Hlinku (je spracovaná a poslaná eurofondová žiadosť na komplexnú rekonštrukciu kultúrneho domu)
- na dobudovanie infraštruktúry boli využívané výzvy na čerpanie prostriedkov z eurofondov

-red-
FOTO František Mucha

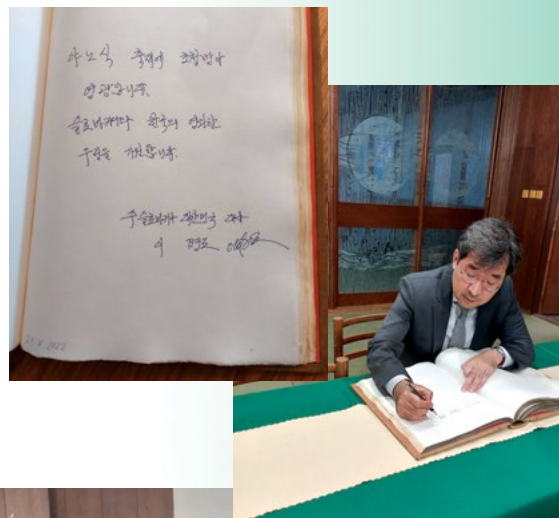
Poznámka: Materiál Jozefa Dávidíka, z ktorého bolo čerpané, redakcia jazykovo ani inak neupravovala.

Terchovú navštívil veľvyslanec Kórejskej republiky

V piatok 29. júla 2022 navštívil našu obec veľvyslanec Kórejskej republiky na Slovensku, Jeho Exelencia **Byeongdo Lee** so sprievodom. Kórejskú delegáciu najskôr prijal na pôde obecného úradu starosta obce Jozef Dávidík, ktorý neskôr v spoločnosti predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej a podpredsedu ŽSK Milana Laurenčíka diskutovali s pánom veľvyslancom o možnostiach všestrannej spolupráce medzi Kórejskou republikou, Žilinským krajom a obcou Terchová.

Jednou z prvých možností spolupráce sa javí účasť juhokórejského folklórneho súboru na ďalšom ročníku Jánošíkových dní, ktorých atmosféru mala možnosť delegácia východoázijskej krajiny zažiť priamo počas piatkového festivalového programu v amfiteátri Nad bôrami. Veľvyslanec Byeongdo Lee odchádzal po programe plný dojmov a zo svojej návštevy nám zanechal v Pamätnej knihe obce aj odkaz napísaný kórejským znakovým písmom. Preklad do slovenčiny znie: „Je mi veľkým potešením, že ste ma pozvali na tento festival a prajem si naše priateľstvo navždy.“

TEXT a FOTO Marián Zajac

Zápis do Pamätnej knihy obce

Zľava: Jozef Dávidík, Byeongdo Lee, Erika Jurinová, Milan Laurenčík

Boli u nás starostovia mikroregiónu Povodí Stonávky

Už viac ako dvadsať rokov udržujú obce združené v mikroregióne Terchovská dolina dobré vzťahy s kolegami z partnerského mikroregiónu Povodí Stonávky, ktorý tvorí desať obcí z okresu Frýdek-Místek (Dolní Tošanovice, Horní Tošanovice, Hnojník, Kormorní Lhotka, Ropice, Řeka, Smilovice, Střítež, Třanovice a Vělopolí). Výsledkom je kooperácia na mnohých úspešných projektoch; za Terchovú spomenieme aspoň vydarenú spoluprácu s obcou Třanovice, ktorej „produktom“ je rozhľadňa Terchovské srdce.

Naším kolegom starostom z Moravsko-slezského kraja sa tiež končil mandát a koncom septembra ich čakali voľby. Preto sa rozhodli ešte pred nimi navštíviť svojich kolegov na slovenskej strane. Tridsiateho augusta 2022 sme prežili jeden krásny deň naplnený hodnotným programom a družnými debatami, pri ktorých sme opätovne potvrdili, že naša dlhoročná kooperácia mala, má a bude mať zmysel.

-zaj-
FOTO Rudolf Patrnčíak

Starostky a starostovia z mikroregiónu Povodí Stonávky v Terchovskej galérii umenia

Terchovská chasa vo Velehrade

Terchovci na Slovákckých hodoch vo Velehrade

V dňoch 3. – 4. septembra 2022 sa delegácia Terchovej, vedená starostom obce Jozefom Dávidíkom, zúčastnila podujatia s názvom Slovákcké hody s právem, na ktoré nás pozvala partnerská obec Velehrad.

Osemnásťčlenná terchovská výprava si mala možnosť vychutnať nefalšovanú atmosféru Slovákckých hodov. Po ďakovnom požehnaní vo Velehradskej bazilike pokračovali hody krojovaným sprievodom obcou pre stárkov, ktorí na záver dostali od starostu Velehradu pred obecným úradom povolenie na konanie hodovej zábavy. Tá trvala až do rána bieleho, pretože ľudia sa pri dychovej hudbe Straňanka, cimbalovej muzike Sudovjan a dobrom vínkú výborne bavili.

V nedeľu predpoludním, po svätej omši v nádherne zrekonštruovanej Bazilike Nanebovzatia Panny Márie a svätých Cyrila a Metoda, sme si ešte prezreli jej interesantné podzemie – lapidárium s expozíciou Martyrion – a plní dojmov vyrazili na spätočnú cestu domov na Slovensko.

Priateľom z Velehradu ďakujeme za pozvanie a pohostinnosť.

Marián Zajac
FOTO Vincent Synák

Hodová chasa pred Obecným úradom vo Velehrade

Jozef Dávidík čestným občanom Dunajskej Lužnej

Počas Dňa obce Dunajská Lužná, ktorý sa konal 10. septembra 2022, získal významné ocenenie starosta Terchovej Jozef Dávidík. S titulom Čestný občan Dunajskej Lužnej získal aj symbolický kľúč od tejto obce zo Žitného ostrova, kde žije početná enkláva rodákov z Jánošíkovho kraja vystávaných na dolnú zem po druhej svetovej vojne. Po odovzdaní ocenenia z rúk starostu Dunajskej Lužnej Štefana Jurčíka sa dostal k slovu aj laureát, ktorý vo svojom príhovore okrem iného povedal:

„Vážení pán starosta, vážení poslanci Obecného zastupiteľstva v Dunajskej Lužnej, milí hostia. Je veľa cien a ocenení, ale stať sa čestným občanom patrí z môjho pohľadu medzi ocenenia najvýznamnejšie. Veľmi si preto vaše rozhodnutie, udeliť mi titul Čestného občana Dunajskej Lužnej, vážim, som naň hrdý a vďačný zároveň. Vnímam to aj ako potvrdenie dlhoročne dobrých vzťahov medzi Terchovou a Dunajskou Lužnou, ktoré sa prejavujú v spolupráci na spoločenskej, kultúrnej i športovej úrovni. Ako starosta Terchovej ma teší fakt, že mnoho ľudí pochádzajúcich z Jánošíkovho kraja, ktorí tu pred rokmi našli svoj domov, udržuje s rodiskom predkov pravidelný kontakt. Teším sa i zo skutočnosti, že vašej – a od dnes si dovoľm povedať aj mojej – obci sa darí, že je príťažlivá pre svojich obyvateľov, že sa pekne rozvíja. Tieto slová hovorím úprimne a s pokorou. Ešte raz veľmi pekne ďakujem.“ (Jozef Dávidík)

-red-
FOTOARCHÍV Obec Dunajská Lužná

Spoločnosť SAD Žilina informuje

Aj v tomto roku pripravila spoločnosť SAD Žilina počas Jánošíkových dní pre cestujúcich okrem ponuky pravidelných spojov prímestskej dopravy i možnosť odviezť sa historickým autobusom Karosa ŠD 11 priamo do centra diania slávností. Spoločnosť SAD Žilina sa aj takýmto spôsobom snažila prispieť k nevšednej festivalovej atmosfére plnej veselých terchovskej hudby, tanca a ľudových tradícií.

V priebehu víkendy – 30. a 31. júla – bolo počas Jánošíkových dní celkovo prepravených 2132 cestujúcich. Linkové autobusy SAD Žilina využilo v sobotu 30. júla 1124 cestujúcich, netradičnú jazdu historickým autobusom do centra diania slávností si vyskúšalo 141 cestujúcich. Na druhý deň, v nedeľu 31. júla, sa štandardným linkovým autobusom prepravilo 813 cestujúcich. Jazdu retro autobusom zažilo počas tohto dňa 54 cestujúcich.

Spoločnosť SAD Žilina má radosť z toho, že aj napriek nie najlepšiemu počasiu cestujúci využili ponuku pravidelných spojov, ako i jazdu historickým klenotom spoločnosti do Terchovej na jubilejný 60. ročník Jánošíkových dní. Cestujúci sa počasím nenechali odradiť a zažili tak víkend plný folklóru a tradičnej terchovskej hudby.

SAD Žilina
(Krátene)

Zľava: Štefan Jurčík – starosta Dunajskej Lužnej, Jozef Dávidík – starosta Terchovej, Peter Czere – starosta Priepravného (okres Myjava)

Symbolický kľúč od Dunajskej Lužnej

**JÁNOŠÍKOVÉ DNI
v Terchovej**

RETRO JAZDA
historickým autobusom Karosa ŠD 11

SOBOTA 30. 7. 2022	NEDEĽA 31. 7. 2022
ŽILINA – TERCHOVÁ 08:00, 09:00, 10:00 hod.	ŽILINA – TERCHOVÁ 08:00, 09:00, 10:00 hod.
TERCHOVÁ – ŽILINA 11:50, 14:54, 16:59 hod.	TERCHOVÁ – ŽILINA 08:30, 14:54, 16:59 hod.

CHCETE SA ZABAVIť?
NEPREDEĽUJTE SA AUTOM!
VIAZ INFORMÁCIE NA ZETĚ!
NA WWW.SADZA.SK

**JÁNOŠÍKOVÉ DNI
v Terchovej**

VŠETKÝM NAŠIM KONANÍM FOLKLÓRNYM LUDOVÝM ZVONÍM
A TRADIČNÉMU HODNÍ SÁHAMU DO POKOJNEJ MOČNOSTI
VÝSTUP PRÁVIDELNÉ SPOLY A VĚZ JAZDU HISTORICKÝM
AUTOBUSOM DO ŽILINY PŘAMO DO TERCHOVY!

SOBOTA 30. 7. 2022	NEDEĽA 31. 7. 2022
PRÁVIDELNÉ SPOLY VĚZENÉ DO ŽILINY DO TERCHOVY: 08:00, 09:00, 10:00 hod.	PRÁVIDELNÉ SPOLY VĚZENÉ DO ŽILINY DO TERCHOVY: 08:00, 09:00, 10:00 hod.
TERCHOVÁ – ŽILINA 11:50, 14:54, 16:59 hod.	TERCHOVÁ – ŽILINA 08:30, 14:54, 16:59 hod.

CHCETE SA ZABAVIť?
NEPREDEĽUJTE SA AUTOM!
VIAZ INFORMÁCIE NA ZETĚ!
NA WWW.SADZA.SK

ZOZNAM ZAREGISTROVANÝCH KANDIDÁTOV pre voľby do Obecného zastupiteľstva v Terchovej

Obec Terchová uverejňuje podľa § 173 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zoznam kandidátov, zaregistrovaných pre voľby do obecného zastupiteľstva podľa jednotlivých volebných obvodov:

Volebný obvod č. 1

poradové číslo, meno, priezvisko,²⁾titul, vek, zamestnanie, názov politickej strany³⁾

1. **Miroslav Dávidík**, 39 r., konateľ spoločnosti, Smer – sociálna demokracia
 2. **Martin Dikoš, Mgr.**, 41 r., advokát, nezávislý kandidát
 3. **Martin Hanuliak, JUDr.**, 34 r., právnik, Republika
 4. **Lukáš Jaroščiak, PharmDr.**, 31 r., lekárnik, nezávislý kandidát
 5. **Michal Krištofík, Ing.**, 43 r., konateľ spoločnosti, nezávislý kandidát
 6. **Ludmila Martinusíková, Ing.**, 59 r., ekonomicko-administratívna referentka, nezávislá kandidátka
 7. **Milan Moravčík**, 27 r., praktická sestra – asistent, nezávislý kandidát
 8. **Vladimír Moravčík, Mgr.**, 41 r., riaditeľ umeleckej školy, nezávislý kandidát
 9. **Jaroslav Ondruš**, 56 r., súkromný podnikateľ, Kresťanskodemokratické hnutie
 10. **Juraj Ondruš, Mgr.**, 51 r., výsluhový dôchodca, nezávislý kandidát
 11. **Alexandra Ondrušová**, 20 r., študentka práva, nezávislá kandidátka
 12. **Ján Rechterík**, 61 r., dôchodca, Republika
 13. **Jozef Rogoň**, 28 r., živnostník, Kresťanskodemokratické hnutie
 14. **Vladimír Švec**, 51 r., živnostník, Sloboda a solidarita
 15. **Juraj Vallo**, 44 r., SZČO, nezávislý kandidát
 16. **Erika Zatlukalová, Mgr.**, 54 r., zdravotná sestra, Kresťanskodemokratické hnutie
- Vo volebnom obvode sa volí 5 poslancov.

Volebný obvod č. 2

poradové číslo, meno, priezvisko,²⁾titul, vek, zamestnanie, názov politickej strany³⁾

1. **Jozef Dávidík**, 56 r., starosta, nezávislý kandidát
2. **Radovan Dávidík, Ing.**, 27 r., súkromný podnikateľ, Kresťanskodemokratické hnutie
3. **František Kadáš, Ing.**, 60 r., verejná správa, Slovenská národná strana
4. **Ľuboslav Kavulák**, 52 r., vodič, Hnutie občan národ spravodlivosť
5. **Ladislav Maruna**, 43 r., súkromný podnikateľ, Kresťanskodemokratické hnutie
6. **Marcela Mažgútová**, 53 r., zdravotná sestra, nezávislá kandidátka
7. **Peter Repán**, 45 r., vodič, strojník, nezávislý kandidát
8. **Danka Rybárová, Mgr.**, 56 r., učiteľka, nezávislá kandidátka
9. **Alena Tichá**, 42 r., administratívna pracovníčka, nezávislá kandidátka

10. **Marián Zajac, Ing., Mgr.**, 47 r., učiteľ, Kresťanskodemokratické hnutie
Vo volebnom obvode sa volia 3 poslanci.

Volebný obvod č. 3

poradové číslo, meno, priezvisko,²⁾titul, vek, zamestnanie, názov politickej strany³⁾

1. **Katarína Berešíková**, 23 r., asistentka, nezávislá kandidátka
2. **Tomáš Dikoš**, 37 r., horský záchranár, nezávislý kandidát
3. **Dávid Krištofík**, 37 r., SZČO, nezávislý kandidát
4. **Jozef Lacek**, 44 r., riaditeľ ubytovacieho zariadenia, nezávislý kandidát
5. **Monika Lacúch**, 39 r., podnikateľ, nezávislý kandidát
6. **Monika Lacúchová**, 49 r., živnostníčka, Sloboda a solidarita
7. **Kristína Lúčanová, Bc.**, 23 r., zdravotná sestra, Kresťanskodemokratické hnutie
8. **Ján Rechterík**, 39 r., konateľ spoločnosti, nezávislý kandidát
9. **Ivana Sekerková, Mgr.**, 38 r., učiteľka, nezávislá kandidátka

Vo volebnom obvode sa volia 3 poslanci.

Ing. Peter Sič
predseda volebnej komisie

ZOZNAM ZAREGISTROVANÝCH KANDIDÁTOV PRE VOĽBY STAROSTU TERCHOVEJ

Obec Terchová uverejňuje podľa § 178 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zoznam kandidátov, zaregistrovaných pre voľby starostu obce: poradové číslo, meno, priezvisko,²⁾titul, vek, zamestnanie, názov politickej strany³⁾

Jozef Dávidík, 56 r., starosta, nezávislý kandidát
Michal Krištofík, Ing., 43 r., konateľ spoločnosti, nezávislý kandidát
Juraj Ondruš, Mgr., 51 r., výsluhový dôchodca, nezávislý kandidát

Ing. Peter Sič
 predseda volebnej komisie

Ing. Michal Krištofík

Jozef Dávidík

Mgr. Juraj Ondruš

Utvorenie volebných okrskov a určenie volebných miestností

v súlade s ust. § 8 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov utváram a určujem v obci Terchová pre voľby do orgánov samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022, ktoré sa budú konať dňa **29. októbra 2022**

5 volebných okrskov:

Okrskok číslo 1

volebná miestnosť sa nachádza v budove Obecného úradu (1. poschodie – zasadacia miestnosť OcÚ) sv. Cyrila a Metoda 96 v okrsku budú hlasovať občania z ulíc: A.F. Kollára, Andreja Hlinku, Mlynec, Na Úboč, Pod Oblazom, Pod Rovňami, Pod Skalkou, Podolina, Podubenec, Sv. Cyrila a Metoda, Školská, Vyšné Kamenec, Za Mlynom, Občania, ktorým bol zrušený trvalý pobyt.

Okrskok číslo 2

volebná miestnosť sa nachádza

v budove Obecného úradu (1. poschodie – obradná sieň OcÚ) sv. Cyrila a Metoda 96 v okrsku budú hlasovať občania z ulíc: Družstevná, Jánošíková, Májová, Mládežnícka, Sv. Martina, Štefanová, Vrátna, Vrátnanská cesta,

Okrskok číslo 3

volebná miestnosť sa nachádza v Základnej škole – Gregušovia (prízemie) v okrsku budú hlasovať občania z ulíc: Balátovia, Belanovia, Brehovia, Bučkovia, Bukovina, Gregušovia, Charvátovia, Chotár – H.T., Chotár – Struh., Jánošovia, Kvočkovia, Marunovia, Mihovia, Mláka, Nižní Hanzelovia, Obšívanovia, Pánska Lúka, Pantákovia, Pod Bukovinou, Pod Obšívanovci, Rovienky, Smrekovia, Srniakovia, Šípkovia, Šmehýlovia, Šušotovia, Tlacháčovia, Valcharovia, Vršek, Vyšní Repáňovia, Zuziakovia.

Okrskok číslo 4

volebná miestnosť sa nachádza v Základnej škole

- Gregušovia (prízemie) v okrsku budú hlasovať občania z ulíc: Cabadajovia, Do Charvátov, Ďuriškovia, Gažovia, Holúbkovia, Ivanovia, Jankovia, Krížové Mláky, Lipová, Lúčna, Nižní Repáňovia, Nogovia, Novosadovia, Pod Brehom, Pod Chotárom, Poľná, Rusnákovia, U Machaja.

Okrskok číslo 5

volebná miestnosť sa nachádza v budove Hotelu Diery Biely Potok v okrsku budú hlasovať občania z ulíc: Dávidkovia, Huličiarovia, Chalupy, Krištofíkovia, Nižní Berešovia, Pálenice, Ploštiny, Pod Hate, Pod Pálenice, Podhorskovia, Pod Kopec, Pri križi, Rovienka, Solisko, Šparengovia, Štefánkovia, Tižincovia, Vyšní Berešovia.

V Terchovej dňa: 04.08.2022

Jozef Dávidík
 starosta obce

60. JÁNOŠÍKOVE DNI

Jedinečné výstavné projekty

Integrálnou súčasťou bohatého programu jubilejného 60. ročníka Jánošíkových dní bolo aj sprístupnenie hneď piatich jedinečných expozícií (Terchová, Žilina). Jednotlivé výstavy si pripomenieme textami Petra Cabadaja, uverejnenými vo festivalových tlačovinách.

Ornament

Makovického dom v Žiline
garant: **Krajské kultúrne stredisko v Žiline**

Výstava s jednoduchým názvom Ornament potešila azda každého milovníka autentického ľudového umenia. Záujemcovia sa opätovne mohli na vlastné oči presvedčiť, že kroj s nádhernými ornamentmi je výsočným umeleckým dielom, ktoré má v tradičnej kultúre rovnaký význam ako ľudová pieseň, hudba, tanec, rozprávka či architektúra. Tvorili ho a zdokonaľovali celé generácie ľudových umelcov, až nadobudlo svoju vrcholnú formu. Človek v kroji s ornamentmi nebol anonymnou bytosťou. Vlastným odevom hlásal príslušnosť k určitému prostrediu (dedine), ku konkrétnemu ľudskému a duchovnému spoločenstvu. Zároveň sa cítil byť viazaný jeho zvyklosťami, morálkou a mal povinnosť zachovávať dobré meno svojho spoločenstva. Hlavným cieľom výstavy bolo poukázať na skutočnosť, že ornament dodnes zostal výdatným zdrojom inšpirácie pre neprofesionálnych i profesionálnych tvorcov, odevných a textilných výtvarníkov, dizajnérov. Tvorcovia výstavy, respektíve organizátori Jánošíkových dní chceli prispieť k tomu, aby boli dnešné generácie na ľudový odev s ornamentmi hrdé, nepoužívali rozličné umelé napodobeniny (fake) a nosili ho so cťou, lebo ide o neodmysliteľnú súčasť národného kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov. Kroj s ornamentom je totiž krása reprezentovaná originálnou jedinečnosťou.

Kostýmová výprava vo filmoch a inscenáciách

Relaxačno-informačné centrum Terchovec
kurátorka: **Alena Hrušková**

Unikátnu výstavu zo zbierok Šatnice Matice slovenskej v Martine venovali tvorcovia 60. jubileu nakrútenia dvojdielného farebného kinohitu Jánošík. Medzi expozíciami atraktívnej expozície nechýbali, samozrejme, ani kostýmy použité v tomto veľkofilme režiséra Paľa Bielika. Šatnica Matice slovenskej je garantom zachovania,

obnovy a udržania originality tradičného ľudového odevu, respektíve tradičného kalendárneho zvykoslovia. Bohatými zbierkami krojov, kostýmov, doplnkov a rekvizít podporuje ochotnícke, poloprofesionálne i profesionálne súbory pri prezentácii kultúrneho dedičstva a spomienok na významné osobnosti a udalosti národnej, literárnej a kultúrnej histórie Slovákov.

Keď sa povie Fero Mucha...

Kultúrny dom Andreja Hlinku
garant: **Miestne kultúrne stredisko v Terchovej**

Pred 36 rokmi sa Fero Mucha počas Jazdy kráľov v juhomoravskej obci Vlčnov zoznámil s dielom tamojšieho maliara a folkloristu Františka Kapsu. „Azda v ňom našiel“, ako trefne píše Eva Brezániová, „svoj odraz a či obraz? Tam objavil cestu, ktorú tušil, ale zatiaľ márne hľadal. Práve toto stretnutie rozhodlo, že František Mucha začal maľovať. Bola to jeho túžba od detstva, ktorú v sebe nosil. Vedel, že to dokáže, nestriatic kontakt so svojim učiteľom a priateľom.“

Pri hľadaní motivačných zdrojov a inšpirácie putoval tvorca nielen do okolitých prírodných scenérií, ale cieľavedome šiel aj za minulosťou a do minulosti, aby ju sprítomnil a tak zachoval pre súčasnosť i budúcnosť. Zároveň šiel citlivo a pokorne za tradíciami, aby nimi zdokumentoval a najmä potvrdil existenciu, historickú pamäť a hodnotové poslanstvo jedinečnej ľudovej kultúry Jánošíkovho kraja. Mnohými

výtvarnými dielami však prekročil rámec, hranice a kontext rodiska. Ponúkol tak vlastnú umeleckú interpretáciu národného kultúrneho dedičstva a univerzálneho odkazu desiatok jeho šíritelov.

Vo svojej portrétnej tvorbe zobrazuje rôzne ľudské typy, známe i neobjavené osobnosti. Kdesi na počiatku stál jednoduchý človek. Archetyp, ktorý nereprezentoval individuálny príbeh, ale celkovým vyznením pôsobí ako symbol definujúci jedno autentické spoločenstvo s vlastným koloritom, atmosférou a pravidlami. Nositeľ tradície bol Muchovou optikou i prístupom k téme povýšený do polohy, ktorá harmonicky korešpondovala s jeho estetickou hodnotovou hierarchiou. Hoci takýto reprezentant tradície žil prostým dedinským životom, vo výtvarníkovom ponímaní predstavuje prirodzenú duchovnú autoritu, symbolizujúcu vyššiu ľudskú i spoločenskú integráciu. V naznačenom ohľade je Muchovo koncept blízky Benkovmu programu v malbe a fotografickej línii Karola Plicku. Terchovský umelec neraz priznal, že sa hrdo hlási k odkazu oboch spomínaných majstrov.

Popri malovaní venuje tvorca v ostatných rokoch intenzívnu pozornosť aj fotografickej činnosti. Detailne, priam mikroskopicky si všíma a zachytáva najmä pulzovanie života hmyzu v lone terchovskej prírody. Fero Mucha ako filmár a fotograf tiež sústavne dokumentuje rôzne folklórne a hudobné podujatia, výstavy a celkové spoločenské dianie v rodnej obci.

Vernisáž výstavy a premietnutie filmu v Kultúrnom dome Andreja Hlinku v Terchovej boli venované 75. jubileu narodenia folkloristu, muzikanta, speváka, výtvarníka, fotografa a filmára Fera Muchu.

Zdeno Horecký: Život s krajinou

Terchovská galéria umenia
kurátorka: **Darina Arce**

Znie to možno neuveriteľne, ale akademický maliar Zdeno Horecký prezentoval svoje obrazy s terchovskou, respektíve zbojníckou tematikou už na „nultom“ ročníku Jánošíkových dní (15. – 16. 8. 1959). Podujatie malo vtedy názov Jánošíkovská Terchová a okrem výstavy pripravil umelec aj plagát a scénu javiska. Výtvarníkov hlboký, doslova osudový vzťah k vrchu Rozsutec či Malej Fatre potvrdzuje množstvo expozícií, uskutočnených doma aj v zahraničí. Mnohí Horeckého obdivovatelia majú istotu v pamäti výstavu s veľavravným názvom *Môj život s Rozsutcom*, zrealizovanú v Terchovskej galérii umenia počas Jánošíkových dní 2016. Išlo o výber z umelcovej bohatej tvorby, ktorá

vznikala v časovom rozpätí úctyhodných šesťdesiatich rokov (1956 – 2016). Vlni zosnulý kunsthistorik Ľudovít Petránsky pred časom trefne uviedol, že Zdeno Horecký – čestný občan Terchovej – „dokáže úspešne zachytiť určitú atmosféru krajiny, ktorá je poznateľná jeho vnútornými pocitmi. Lyrické tóny striedajú dramatické polohy, a to všetko v kultivovanej tvarovej mäkkosti.“ Vďaka iniciatíve a vytrvalému úsiliu Zdena Horeckého sa plnohodnotne rozvinula spolupráca obce Terchovej s Umeleckou besedou slovenskou. Ako jej dlhoročný predseda zásadne prispel k realizácii sochárskych sympózií (2005 – 2009) a maliarskych pléňrov (2011 – 2015). Zavŕšením kooperácie,

ktorá mala silný medzinárodný rozmer, bola výstava zrealizovaných opusov (2015). Konala sa ako vôbec prvá prezentácia v novovzniknutej Terchovskej galérii umenia. Vyhotovené sochárske diela zdobia okrem galérie i areál farskej záhrady a exteriéry centra dediny. Zdenovi Horeckému, najstaršiemu aktívnemu slovenskému výtvarníkovi, plánovali organizátori Jánošíkových dní urobiť expozíciu k jeho 90. jubileu narodenia (2020). Pandémia to dvakrát znemožnila, a tak sa nakoniec umelcova výstava *Život s krajinou* (výber z maliarskej tvorby 1956 – 2022) konala v rámci programu šesťdesiateho ročníka „terchovského štátneho sviatku“.

Storočnica vzniku slovenskej kinematografie

Terchovská galéria umenia – foyer
kurátor: **Peter Cabadaj**

Koncom augusta 2021 sa uskutočnili v Blatnici oslavy storočnice nakrútenia prvého slovenského celovečerného hraného filmu *Jánošík*. Pri tejto príležitosti vznikla aj panelová výstava. Autor Peter Cabadaj v nej zdokumentoval vklad spomenutej malebnej terchovskej dedinky do histórie našej kinematografie. Samozrejme, v rámci expozície dominuje „nemý“ *Jánošík* – opus nakrútený Slovákmi žijúcimi v Amerike. Režisér film bol Jaroslav Siakel, kameramanom jeho brat Daniel Siakel (rodáci z Blatnice), producentom Ján Závodný (rodák z Brezovej pod Bradlom). Titulnú rolu zbojníckeho kapitána stvárnil český herec Theodor Pištěk, postavu Aničky Mária Fábryová – prvá slovenská filmová herečka.

Jánošík sa nakrúcal v lete 1921 vo viacerých turčianskych dedinách (zbojníckove rodisko Terchová „nahradilo“ Šútovo), filmový štáb sídlil v Blatnici, interiérové práce boli realizované v pražských ateliéroch. Svetovú premiéru mal titul 25. novembra 1921 v Prahe, severoamerickú 1. decembra toho istého roku v Chicagu. Na Slovensku bola snímka prvý raz oficiálne premietnutá 3. januára 1922 v Žiline (kino Grand Bio Univerzum – dnešný Dom umenia Fatra). Vďaka filmu *Jánošík* patrí Slovensko medzi desať krajín sveta, kde v nemej ére kinematografie vznikli celovečerné hrané filmy!

Panelová výstava vo foyer Terchovskej galérie umenia, ochotne zapožičaná obcou Blatnica, dôstojne reflektovala aj 60. výročie nakrútenia dvojdielného farebného kinohitu *Jánošík*, ktorý podľa vlastného scenára režíroval Paľo Bielik – zakladateľská osobnosť slovenskej kinematografie.

Peter Cabadaj
FOTO František Mucha, Jana Micháľková

Jánošíkovská tradícia (4.)

Istotne netreba zdôrazňovať, že prvok Jánošíkovská tradícia, ktorý bol vlani zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, má bezprostrednú spojitosť s Terchovou, jej ľudovou kultúrou, umením a folklórom. Historický vývin a konkrétne prejavy ocenennej tradície mapuje náš seriál. Štvrtý diel v informatívnej skratke reflektuje mnohostranné výtvarné zrkadlenie atraktívnej témy.

Svedectvá o formách a prejavoch jánošíkovskej tradície vo výtvarnom umení registrujeme už v tridsiatych rokoch 18. storočia (keramika zo západného Slovenska). Výraznejšie sa téma začína uplatňovať od prelomu 18. a 19. storočia. Anonymní tvorcovia zhotovovali maľby na skle, v drevorezbe pôvodne bačovské motívy voľne splynuli so zbojníckymi. Medzičasom si tematiku osvojili drotári, hrnčiari, keramikári, džbankári, zhotovitelia gobelínov, paličkovanej čipky, výrobcovia rôznych úžitkových či dekoratívnych predmetov...

Medzinárodný rozmer

V druhej polovici 19. storočia ľudové prejavy, reflektujúce jánošíkovskú (zbojnícku) tradíciu, inšpirovali už aj profesionálni výtvarníci. Treba zdôrazniť, že išlo nielen o slovenských, ale tiež poľských, českých a moravských umelcov. Neskoršie, v priebehu 20. storočia, k nim pribudli výtvarníci z Ruska, Ukrajiny, Litvy, Francúzska, Holandska, Nemecka, USA, Kanady a Argentíny.

Oprávnene tak možno konštatovať, že ide o tematiku so silným medzinárodným rozmerom.

Prvý rozsiahlejší cyklus grafických diel s jánošíkovskými inšpiráciami evidujeme v Poľsku (*Bogusz Z. Steczynski*). Českí výtvarníci siahli po látke na rozhraní 19. a 20. storočia: *Mikoláš Aleš*, *Miloš Jiránek*, *Jaroslav Věšín* a *Venceslav Černý*. Kontinuálne na nich nadviazala populárna bratská dvojica z Moravy – maliar *Josef (Joža)* a sochár *František (Franta) Uprkovec*. Sféru medailárskej tvorby jánošíkovské motívy obohatili prvýkrát okolo roku 1910 (*Josef Štursa*, *Stanislav Sucharda*).

Na Slovensku v priebehu 19. storočia z profesionálnych umelcov tému kultivovali a rozvíjali *František Belopotocký*, *Peter Michal Bohúň*, *Barabáš Mikuláš* a *Cyril Kutlík*. Silný mobilizačný faktor vplyvu jánošíkovskej tradície z pohľadu boja za česko-slovenskú štátnosť dokumentuje cyklus plagátov a pohľadníc *Vojtěcha Preissiga* z roku 1917. Kolekcia tlačovín slúžila cieľom náboru amerických Slovákov do česko-slovenských légii. Najznámejším bol plagát s úderným textom: „*Bôh do krivdy hromom a junák gulami.*“

Dôležitú úlohu z hľadiska všestrannej propagácie jánošíkovského kultu zohrala zakladateľská osobnosť slovenskej fotografie *Pavol Sochán*. Emocionálne strhujúcu látku v mladosti rozvíjal ako výtvarník, neskôr – v prvých troch deceniách minulého storočia – ako etnograf, historik (publikácia *Zbojník Juro Jánošík: Akým v skutočnosti bol dľa historických dát*), publicista a dramatik (*Jánošík a lesné víly*).

Benka, Galanda, Fulla...

Fenomén zbojníctva bol po roku 1918 blízky mnohým slovenským maliarom, ktorí pod zjavným vplyvom ľudovej tradície začali

stvárnovať Jánošíka ako národného hrdinu. Niektorí z nich sa dokonca vybrali po jeho stopách do Terchovej a na Liptov (*Janko Alexy, Martin Benka, Miloš Alexander Bazovský* a iní). Rodisko legendárneho zbojníka si obľúbil predovšetkým Martin Benka. „*Odtiaľto z Martina je kúsok do kraja Jánošíkovho, do dedinky Terchovej. Tam som na kopaniciach hľadal rodnú chalupu Jura Jánošíka. Našiel som ju a maloval. Tisíckrát som prechodil ten kraj, miestami uzavretý do dolín, miestami vyťahnutý na temnú kopcov. Krok za krokom som chodil po Vrátnej a kreslil a kreslil. V tom kraji sa vždy vžívam do doby Jánošíkovej. Všetko okolo mi znie ako starodávne rozprávanie. Tam by človek mohol kresliť a malovať nekonečne dlho, ale čas, ten nepriateľ, beží nemilosrdne a život je príliš krátky*“ – napísal umelec v osudovom roku 1938. Konkrétnym výsledkom Benkovho bytostného záujmu o tému je séria olejomalieb, akvarelov, kresieb, ilustrácií a scénografických návrhov.

Atraktívne jánošíkovské, respektíve zbojnícke motívy zobrazovali v medzivojnových časoch aj protagonisti generácie zakladateľských osobností moderného slovenského umenia – *Miloš Alexander Bazovský, Mikuláš Galanda, Ľudovít Fulla, Koloman Sokol*. Zásluhou ich vystavených diel Jánošík dokonca prenikol aj do veľkých európskych galérií! Menovaní tvorcovia látku plnohodnotne využili ako formotvorný základ pri kreatívnom hľadaní nových možností aplikácie dedičstva ľudového umenia pre slovenskú modernu. Súčasne im poslúžila ako dôležitý impulz k profilovaniu národne špecifického výtvarného prejavu.

Popri obraze ženy a téme materstva venoval **Mikuláš Galanda** na vrchole svojich tvorivých síl osobitnú pozornosť práve jánošíkovskému fenoménu. Umelec citlivo transponoval jeho vnímanie z legendy do univerzálnej línie vzájomných medziľudských vzťahov. V širšom významovom kontexte a súvislostiach ide tiež o vzťahy spoločenské, väzby človeka ku krajine, prostrediu, spoločenstvu, kde žije a kde sa cíti doma a dobre.

Galandov najbližší druh a spolupútnik Ľudovít Fulla ako prvý slovenský maliar pohotovo reagoval na mnohostranné impulzy európskej moderny. Dôležitou súčasťou umelcových reminiscencií na detstvo – prežitie na Liptove – je tiež stvárnenie jánošíkovskej legendy a tradície. Ilustrujú to napríklad rané grafické diela z konca 20. a začiatku 30. rokov (*Jánošík, Hôrní chlapci, Jánošíkov posledný tanec* a iné). Nadviazal na ne po rôznych peripetiách v druhej polovici 40. rokov malbami *Jánošík – ochrana chudoby, Jánošík na bielom koni*...

K umeleckému odkaz Mikuláša Galandu, Ľudovíta Fullu, ale tiež Miloša Alexandra Bazovského a Cypriána Majerníka sa prihlásili výtvarníci združení v *Skupine Mikuláša Galandu*. Typická bola pre nich blízkosť k jánošíkovským motívom, čo potvrdzujú viaceré diela z oblastí malby, kresby, grafiky a sochárstva (*Vladimír Kompánek, Milan Lалуha, Andrej Barčík, Ivan Štubňa*).

Plejáda mien

Skúmanú látku v priebehu 30. rokov minulého storočia pestovala a rozvíjala nová generácia českých umelcov. *Jaroslav Vodrážka* namaľoval cyklus jánošíkovských obrazov, *Ferdíš Duša* zhotovil kolekciu grafických listov (inšpirovanú ľudovými vzormi) a sériu maliieb na skle. Motívy súvisiace s danou témou premietla do keramickej tvorby *Júlia Horová-Kováčiková*, ktorá pedagogicky účinkovala na legendárnej Škole umeleckých remesiel v Bratislave.

Medzi poľskými výtvarníkmi, ktorí čerpali zo žriedla jánošíkovskej tradície, evidujeme mená ako *Wladyslaw Stoczylas* či *Z. E. Fjalkowska*. Zreteľne z ich diel cítiť vplyvy goralského ľudového umenia – predovšetkým na skle maľovaných obrazoch s Jánošíkom a karpatskými zbojníkmi.

Mnohí tvorcovia vnímali jánošíkovskú tradíciu ako symbol boja proti neslobode, krivde, zrade, utpeniu a poníženiu. Vždy, keď bolo Slovensko v existenčnom ohrození, významne prispievala k mobilizácii národného povedomia a vlastenectva. Táto konštatácia platí v plnej miere aj

o krutých časoch druhej svetovej vojny. Nemôže byť preto nijaká náhoda, že jánošíkovská symbolika rezonuje v protivojnovnej tvorbe Kolomana Sokola, Cypriána Majerníka, *Jána Želibského*, mladého *Vincenta Hložníka* a ďalších umelcov.

Obdivuhodne bohatý je zoznam maliarov, knižných ilustrátorov a grafických dizajnérov, ktorí z rôznych pohľadov zveľadovali a cibрили jánošíkovskú látku od konca štyridsiatych rokov 20. storočia. Zvodnému kúzlu tematiky neodolali *Karol Ondrejška, Jozef Kostka, Ladislav Čemický, Štefan Bednár, Lea Mrázová, Jozef Ilečko, Alojz Pepich, Ernest Zmeták, Fero Král, Orest Dubay, Mikuláš Klimčák, Ernest Špitz, Štefan Pelikán, Olga Krýsllová, Jozef Cesnak, Ondrej Zimka, Rajmund Lauro, Ivan Köhler, Peter Stankovič, Jaroslav Uhel, Peter Šabo, Stano Lajda, Ján Skrisa, Ján Novosedliak, Igor Štrbík, Ľubo Paľo, Ľudmila Szybková* a plejáda iných tvorcov. Isteže, opomenúť nemožno ani širokospektrálne dielo exilových umelcov *Jozefa G. Cincika* (USA – fundamentálne tiež prispel k detailnému zdokumentovaniu podoby historickej Jánošíkovej valašky), *Štefana Nemčoka* (Argentína), *Jozefa Satina* (Kanada), *Wiliama Schiffera* (Francúzsko), *Jána Mráza* (Nemecko)... Stvárnovanie fascinujúcej témy bolo z ich strany motivované snahou burcovať a prehlbovať národného ducha a vlastenectvo Slovákov žijúcich v zahraničí.

Grafika

Neodmysliteľnú spojitosť s jánošíkovským fenoménom má tvorba všestranných výtvarníkov a čestných občanov Terchovej **Viliama Chmela** a **Zdena Horeckého**. Obaja systematicky chodievali do zbojníkovho rodiska a intenzívne maľovali krajinu, ľudí, prejavy tradičnej kultúry a umenia, folklórne motívy... Premietlo sa to do rozsiahlych kolekcii maliieb, kolorovaných grafik, kresieb a ilustrácií, ktorými vzdali umelecký hold kraju pod Rozsutcami.

Do širšieho domáceho i medzinárodného kontextu posunuli látku špičkoví grafici, čerpajúci z koreňov slovenského drevorezu. Kontinuálne na Ľudovíta Fullu, Mikuláša Galandu či Kolomana Sokola nadviazali mladší umelci ako *Vincent Hložník, Ernest Zmeták, Jozef Baláž, Róbert Dúbravec, Alojz Klimo, Milan Arzt* a iní. Stvárnenie jánošíkovskej tradície dostalo vďaka ich opusom modernejší výraz. Poštové známky, ktoré vyšli v mnohotisícových nákladoch, obsahujú diela Martina Benku (*Juraj Jánošík – bojovník za práva ľudu*), Jozefa Baláza (*Jánošík s milou*), Róberta Dúbravca (*Hrdina na koni*), Jozefa Franka (*keramická figúrka Jánošíka na koni*)...

Sochárstvo

Zvlášť treba akcentovať dôležité miesto tematiky v domácom monumentálnom i komornom sochárstve. Autormi vyobrazení najslávnejšieho zbojníckeho kapitána boli v rôznych časových etapách *Jozef Pospíšil, Ján Koniarek, Frico Motoška, Ladislav Majerský, Fraňo Štefunko, Andrej Kováčik, Pavol Bán, Ladislav Pollák, Alexander Trizuljak, Tibor Bártafay, Ján Kulich* a ďalší. Verejne najznámejšie diela zhotovili Fraňo Štefunko (*súsošie Zbojnícka fontána v Martine*), Ladislav Pollák (*socha Jánošíka v Liptovskom Mikuláši*) a Ján Kulich (*socha Jánošíka v Terchovej*).

Kysucký sochár, sklársky výtvarník a dizajnér Jaroslav Gaňa je autorom *Symbolického hrobu Juraja Jánošíka*. Pôsobivé dielo, ktoré bolo v septembri 2013 nainštalované v oravskej dedine Zázrivá, vzniklo pri príležitosti 300. výročia úmrtia ľudového hrdinu. Kompozícia pozostáva z nakloneného kríža symbolizujúceho jarmo ubiedeného slovenského ľudu. Jánošíkom prerhnutá obruť evokuje nádej na vyslobodenie a lepšiu budúcnosť.

Od 20. decembra 2021 stojí v Liptovskom Mikuláši (lokality Šibeničky) *Pamätník popravy Juraja Jánošíka*. Zásluhu na zhotovení výtvarne i materiálne originálneho diela má popri iniciátorovi myšlienky jeho postavenia Miroslavovi Kašákovi a Stanislavovi Machovčákovi,

ktorý navrhuje, vyrába a montuje ocelové, nosné a doplnkové konštrukcie, aj terchovský rodák Miroslav Michálek (žije v dolnokysuckej obci Lopusné Pažite).

Keramika, medailérstvo

Vďaka *Ferdišovi Kostkovi*, *Ignácovi Bizmayerovi* (čestný občan Terchovej, autor majstrovského objektu *Jánošíkovská družina a desiatok ďalších skvostných diel*), *Júlii Horovej-Kováčikovej*, *Dagmar Rosúlkovej-Kubíkovej* a *Zuzane Zemanovej* obohatila jánošíkovská látka významne aj keramickú tvorbu. V oblasti medailérstva ju reprezentujú najmä *Ján Kulich*, *Tibor Bártfay*, *Wiliam Schiffer* a *Ludmila Cvenegrošová*.

Postmoderná interpretácia zbojníckeho fenoménu charakterizuje unikátnu kolekcia diel z roku 1985, ktorú vytvorili slovenskí umelci ako poctu 500. repríze slávnej hry *Radošinského naivného divadla Jááánošíík*. Menovite išlo o známych výtvarníkov *Milana Adamčíka*, *Milana a Kláru BočKayovcov*, *Laca Čarného*, *Michala Kerna*, *Ruda Sikoru*, *Juraja Meliša*, *Lubu Lauffovú*, *Mariána Mudrocha*, *Vladimíra Popoviča* a *Janu Želibskú*.

Kreslený humor

Vskutku rozmanité podoby a odtiene majú jánošíkovské inšpirácie v kreslenom humore a karikatúre (*Viktor Kubal*, *Jozef Babušek*, *Viliam Weisskoph*, *Alexander Richter*, *Milan Stano*, *Marián Vanek*, *Fedor Vico*, *Kazo Kanala*, *Vlado Javorský*, *Ján Schuster* a iní).

Najsystematickejšie – už 57 rokov (!) – sa téme venuje *Fedor Vico*. Od septembra 1965 mal v humoristickom časopise *Roháč* seriál *Dereš*, s nezameniteľnou postavickou symbolizujúcou zbojníckeho kapitána. Kreslenému Jánošíkovi na dvadsať rokov odzvonilo po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968. Tvorca svoj *Dereš* po Nežnej revolúcii obnovil a neúnavne v ňom pokračuje doteraz. *Marián Vanek* vytvoril obľúbený televízny kreslený seriál rozprávok *Zbojník Jurošík* (1991), ktorý mal dvadsaťosem dielov a je často reprízovaný.

Literát *Dušan Taragel* a ilustrátor *Jozef Gertli Danglár* sú podpísaní pod originálnym komiksom pre deti a mládež *Jánošík!: Pravdivý príbeh legendárneho zbojníka a jeho družiny* (2006). Dovedna ide o deväť akčných kreslených príbehov. Autorský tandem *Vladimír Štric*

(text) a *Peter Stankovič* (výtvarník) zas pripravil na vydanie „prvý slovenský celoformátový komiks od 6 do 66 rokov“ *Jánošík: Ako sa Jurko stal zbojníckym kapitánom* (2009).

9

Terchovci

Magická jánošíkovská legenda logicky inšpirovala mnohých ľudových, amatérskych i profesionálnych umelcov pochádzajúcich z Terchovej: *Viliam Meško*, *Vincent Michálek*, *Štefan Hanuliak*, *Miroslav Dávidík*, *Adam Vallo*, *František*, *Ján*, *Štefan* a *Alojz Muchovci*, *Milan Opalka*, *Štefan Tlacháč*, *Peter Švec*, *Miroslav Holúbek*, *Marek Repán*, najmladšie ročníky zastupujú *Adriana Ondrušová*, *Pavol Pažičan*, *Barbora Mičiaňová*, *Lenka Švecová*, *Andrej Trnka*, *Jana Micháľková*...

Peter Cabadaž

FOTOARCHÍV autor

1

7

6

3

2

- 1 **Mikoláš Aleš: Jánošík** (litografia, 1899; v súkromnej zbierke)
- 2 **Ľudovít Fulla: Jánošík** (olej na sololite, 1956; v súkromnej zbierke)
- 3 **Koloman Sokol: Tancujúci Jánošík** (drevorez, 1945; v zbierkach)
- 4 **Liptovskej galérie P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši**
- 5 **Janko Alexy: Chytanie Jánošíka** (pastel, 1950 – 1955; v zbierkach Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici)
- 6 **Viliam Chmel: Čo sa stalo nové** (kolorovaný linoryt, 1950; v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave)
- 7 **Jaroslav Vodrážka: Jánošík** (akvarel, 1954; v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave)
- 8 **Ernest Zmeták: Zbojníci** (farebný drevoryt, 1963; v súkromnej zbierke)
- 9 **Lea Mrázová: Jánošík** (tkaný gobelín, okolo 1955; v súkromnej zbierke)

60. JÁNOŠÍKOVE DNI

Stručné zhodnotenie festivalu

Jubilejný šesťdesiaty ročník Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej, ktorý sa konal 27. až 31. júla 2022, bol v znamení kľúčového slova (akronymu) K.U.M.Š.T. – s podtitulom Kúzlo umenia modernosti šesťdesiatročnej tradície. Akciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Celkovo sa na deviatich festivalových pódiiach predstavilo v rámci 40 programových blokov vyše 1 600 účinkujúcich zo Slovenska, Česka, Poľska, Talianska a Ukrajiny (amfiteáter Nad bôrami, Relaxačno-informačné centrum Terchovec, areál pod sochou Juraja Jánošíka, Kultúrny dom A. Hlinku, Terchovská galéria umenia, osada Jánošovia, Diecézna svätyňa svätých Cyrila a Metoda v Terchovej, Krajské kultúrne stredisko v Žiline – Makovického dom, Mariánske námestie v Žiline). Festival organizátori slávnostne otvorili v osade Jánošovia (rodisko legendárneho zbojníckeho kapitána), kde bola v rámci bohatého programu vydražená aj replika historickej Jánošíkovej čiapky. Na šiestich miestach obce súčasne sa konala tretia prezentácia projektu „hrájúcich“ autobusových zastávok. Žiaľ, jubilejný 55. kónský vozový sprievod, erbový program Jánošíkových dní, doplatil na vytrvalý silný dážď. Kone zostali doma, sprievod tak neodštartoval a uskutočnilo sa len predstavovanie furmanov a muzík v Relaxačno-informačnom centre Terchovec.

Popri dominantných folklórnych vystúpeniach boli zrealizované aj muzikantské dielne (kurzy inštrumentálnej hudby), remeselné dielne, Tanečný dom pre deti, Noc pri muzike, päť atraktívnych výstav (Zdeno Horecký, Fero Mucha, ornament, filmové a televízne kostýmy, storočnica slovenskej kinematografie), dve divadelné predstavenia, päť filmových projekcií, svätá omša za nositeľov ľudových tradícií, ohňová šou... Rozhodne tiež stojí za zmienku vytvorenie ustanovujúceho slovenského rekordu spoločne hrájúcich terchovských predníkov na jednom pódii (62 hrájúcich muzikantov). Záverečný galaprogram reflektoval vlnajúci zápis prvku Jánošíkovská tradícia do Reprezentatívneho

František Kadaš

Dcéra Ignáca Bizmayera Monika Bezáková

zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Dôstojne zarezonovalo aj viacero jubileí terchovských i slovenských folkloristov a umelcov.

Celkový priebeh festivalu sprevádzal interes elektronickej aj printovej médií. Zásluhou TV Noe šli v priamom prenose piatkový terchovský a sobotňajší medzinárodný galaprogram a nedeľná svätá omša za nositeľov ľudových tradícií, Rádio Regina odvysielalo priamy rozhlasový prenos zo štvrtkového programu venovaného 60. ročníku Jánošíkových dní. Osobitne treba vyzdvihnúť širokospektrálny vklad verejnoprávnej RTVS do propagácie podujatia. Pokiaľ ide o sociálne siete, jubilujúca akcia mala dosah na dych berúcich 1,1 milióna ľudí!!!

Aj napriek dažďu, ktorý ovplyvnil štyri z piatich festivalových dní, usporiadatelia vďaka enormnému nasadeniu, úsiliu a obetavosti zrealizovali programovo hodnotnú akciu, ktorá musela uspokojiť i náročnejšieho milovníka folklóru, ľudovej kultúry a umenia. Zároveň sa jednoznačne ukázalo a potvrdilo, že dobre „vyzbrojeného“ diváka nezaskočí ani viacdnová nepriazeň počasia. (Mimochodom, dlho pred aj po festivale nepršalo, bolo extrémne sucho, a tak sa patrón terchovského „štátneho sviatku“ v súlade s tradíciou nad trpiacim Slovenskom „zlutoval“ a zoslal z nebies túžobne očakávaný intenzívnejší dážď...)

Šesťdesiaty prvý ročník medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni sa uskutoční 2. – 6. augusta 2023. Už teraz vás srdečne pozývame a tešíme sa na spoločné stretnutie v Terchovej.

Peter Cabadaj

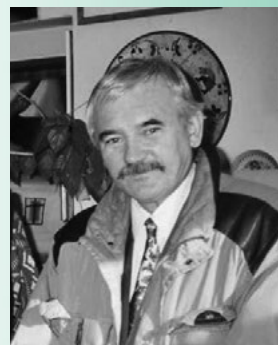
šéfdramaturg Jánošíkových dní
FOTO František Mucha

Pribudli noví ocenení

Úvodným programom jubilujúcich Jánošíkových dní bolo tradičné oceňovanie, ktoré sa v zasadačke obecného úradu konalo v stredu 27. júla predpoludním. Cenu Obce Terchová získali dlhoročný prednosta obecného úradu František Kadaš (60. jubileum narodenia) a folklorista Vincent Krkoška (50. jubileum narodenia), Čestné občianstvo Terchovej bolo in memoriam udelené majstromi figurálnej keramiky Ignácovi Bizmayerovi (storočnica narodenia) a filmárovi Vladimírovi Ondrušovi (nedožítá osemdesiatka).

-red-

FOTO František Mucha

Vladimír Ondruš

Vincent Krkoška

Terchová v Nitre

Tretí júl odštartoval plejádu podujatí mestských slávností v Nitre s názvom Nitra, milá Nitra, ktoré prepájajú spoločenskú, historickú i duchovnú líniu a ponúkajú bohatý program odbornej aj širokej verejnosti. Pestrú paletu diania v meste tvoril bohatý hudobný, kultúrny a prednáškový program.

Obohatením kultúrnej ponuky bývajú tradične zaujímavé výstavy. Tento rok malo mesto Nitra česť uviesť hneď dve. Synagóga – koncertná a výstavná sieň mesta Nitry tak hostila vzácnu výstavu Archeologického ústavu v Nitre Návraty ku koreňom, ako i atraktívnu panelovú výstavu, ktorá Nitranom priblížila cyrilometodské slávnosti v inom šate – terchovskom.

Výstava podrobne, slovom aj obrazom, mapovala oslavy tohto významného sviatku v malebnej Terchovej. Ako návštevníci kráčali popred výstavné panely, prechádzali zároveň aj históriou a vývojom celých slávností od minulosti až po dnes. Uvedenie samotnej výstavy sprevádzala i znamenitá Ťažká muzika z Terchovej, ktorá rozozvučala priestor synagógy a navodila zimomriavky nejednému divákovi. Hostom vernisáže sa prihovori-li starosta obce Terchová Jozef Dávidík i jeho zástupca

Pátri verbisti Hudák a Kruták na vernisáži výstavy v Nitrianskej synagóge

Marián Zajac. Bolo nám potešením, že svojou prítomnosťou poctili vernisáž v Nitrianskej synagóge a príhovormi prispeli k slávnostnej atmosfére celého podujatia.

Výstava prispela k upevneniu dobrých partnerských vzťahov, pričom veríme v ich rozvíjanie aj v budúcnosti.

Silvia Zeumerová

Odbor kultúry mesta Nitra

FOTO Milan Kosec

Václav Klaus
v Jánošíkovom dome

„Neuvěřitelně krásné, moc děkuji
za to, že jsem tu mohl být“

Václav Klaus v Terchovej

Dňa 16. júla 2022 navštívil Terchovú bývalý prezident Českej republiky Václav Klaus (bol hosťom osláv Zvrchovanosti Slovenskej republiky v kysuckej obci Stará Bystrica). Pár hodín voľného času, ktorý mal, som ho sprevádzal po našej krásnej Terchovej. Ukázal som mu aj výhľady zo Snilovského sedla, kde mi povedal: „Ako je to možné, že som tu ešte nebol a pritom je tu tak krásne.“ Navštívili sme tiež Jánošíkov dom v jeho rodnej osade Jánošovia, kde sa Václav Klaus zapísal do pamätnej knihy. Pri odchode som mu venoval moju knihu Vášň zvaná film, pán prezident mi zas na oplátku venoval štyri svoje knihy...

TEXT a FOTO Jožko Mičo

Laureáti Cyrilo- metodskej knihy

Dňa 3. júla 2022 si po slávnostnej gréckokatolíckej liturgii sv. Jána Zlatoústeho, ktorú celebroid Vladimír Skyba a ktorá sa konala v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej v rámci programu 33. ročníka Cyrilometodských dní, prevzali z rúk správcu farnosti pátra Pavla Hudáka, SVD, farské ocenenie – Cyrilo-metodskú knihu zo skla – tohtoroční laureáti Jozef Kolba a Marián Zajac. Ocenenie udeľuje farnosť za prínos k zachovávaniu, zveľaďovaniu a šíreniu univerzálneho posolstva svätých solúnskych bratov.

Zľava: Jozef Kolba, Marián Zajac, p. Pavol Hudák, SVD

-red-
FOTO Milan Kosec

Odborná prax vo Švajčiarsku v zimnej sezóne 2022/23

Pre nastávajúcu zimnú sezónu 2022/2023 pripravuje Švajčiarsko-slovenské združenie cestovného ruchu v Banskej Bystrici pre mladých ľudí zo Slovenska odbornú prax v zariadeniach a strediskách cestovného ruchu vo Švajčiarsku, konkrétne v nemecky hovoriacom kantóne Graubünden. Odborná prax sa uskutoční v termíne od 11. decembra 2022 do 10. apríla 2023, teda vo vrchole zimnej sezóny.

Prečo píšeme o odbornej praxi vo Švajčiarsku v zimnej sezóne v takom predstihu? Nuž je to z dôvodu, že zabezpečenie takejto praxe si vyžaduje dôkladnú prípravu pol roka dopredu, či už zo strany švajčiarskeho, ale i slovenského partnera. Podobne aj potenciálni záujemcovia o prax si potrebujú s dostatočným časovým predstihom naplánovať, akým aktivitám sa budú v zimnej sezóne venovať.

Spomínaná prax je určená mladým ľuďom od 18 do 26 rokov, ktorí majú aspoň elementárne znalosti nemeckého jazyka (základná podmienka). Nevyžaduje sa pritom žiadne odborné vzdelanie, záujemca nemusí byť ani študent, len má byť ochotný a pripravený pracovať 4 mesiace vo Švajčiarsku. Vzhľadom na skutočnosť, že ide o prax vo Švajčiarskych Alpách v kantóne Graubünden, kde sa nachádzajú najznámejšie tamojšie lyžiarske strediská ako St. Moritz, Davos, Klosters, Lenzerheide, Arosa a iné (do strediska Klosters chodil lyžovať aj princ Charles s manželkou Dianou a ich deťmi), predpokladáme, že pre niektorých vašich mladých spolupracovníkov, priateľov, príbuzných by to mohla byť výborná príležitosť zdokonaľiť sa nielen v práci v obsluhu v pohostinských zariadeniach, ale i v zimných športoch a získať tak skúsenosti z fungovania lyžiarskych stredísk vo Švajčiarsku.

Prax sa začína dvoma týždňami intenzívneho vzdelávania v oblasti obsluhu v pohostinských zariadeniach (v termíne od 11. 12. do 23. 12. 2022). Vykonávať sa bude v školskom hoteli vybranej hotelovej školy v centrálnom Švajčiarsku v kolektíve mladých ľudí z Čiech, Maďarska, Litvy a Južnej Afriky. Po absolvovaní vzdelávacieho kurzu, 23 decembra 2022, zabezpečí švajčiarsky partner na svoje náklady odvoz každého účastníka do zariadenia cestovného ruchu, v ktorom bude pracovať ďalších tri a pol mesiaca – do 10. apríla 2023. Atmosféru Vianoc, Silvestra a Nového roku tak prežijú účastníci praxe v niektorom zo zariadení cestovného ruchu vo Švajčiarskych Alpách, v kantóne Graubünden, ako pracovníci obsluhu alebo v kuchyni.

Prečo nevyužiť voľný čas počas víkendov na spoznávanie švajčiarskych stredísk, lyžovať na strmých svahoch alpských veľikánov, navštevovať diskotéky a využívať bohatý nočný život (apres ski) v strediskách? Okrem iného majú účastníci praxe možnosť zdokonaľiť sa v nemčine, získať diplom a vysvedčenie zo Švajčiarska, ktoré môžu využiť napríklad pri hľadaní nového zamestnania a pod. Nezanedbateľná je i garantovaná výška čistého mesačného zárobku v sume 775 švajčiarskych frankov, čo je v prepočte 747 €. Okrem toho možno rátať v obsluhu aj s prepitným a príplatkami za prácu nadčas. Z uvedenej sumy sa už neplatí žiadna daň, odvody, náklady na stravovanie a ubytovanie. Je to, dá sa povedať, „vreckové“. Ako s ním účastníci praxe naložia, je len výlučne na nich. Možno si niečo kúpiť, zarobené peniaze precestujú a prelyžujú vo Švajčiarsku, alebo si ich prinesú domov a v lete 2023 vycestujú niekam do zahraničia.

Máme skúsenosti, že niektorý zamestnávateľ požiadal praktikanta, s ktorým bol mimoriadne spokojný, aby prišiel na prax aj v letnej sezóne, ale za lepších platových podmienok (odpadne totiž platenie školného). Prax možno stráviť s priateľom (priateľkou), pokiaľ spĺňa podmienky – vek od 18 do 26 rokov, aspoň základná

znalosť nemčiny a úspešné absolvovanie výberového konania v priebehu septembra 2022 na Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu vo Zvolene.

Švajčiarsko-slovenské združenie cestovného ruchu v Banskej Bystrici

Výzva Terchovcom

Andrej Meško z obce Zálesie (neďaleko Bratislavy) požiadal redakciu našich novín o zverejnenie výzvy adresovanej obyvateľom a čitateľom novín Terchová. Cieľom je zistiť, či Terchovci nemajú vo svojich rodinných archívoch niečo o Zálesí, kde Andrej Meško býva (venuje sa histórii tejto dediny, archivuje a zhromažďuje rôzne materiály, publikuje v tamojších obecných novinách). Text výzvy uverejňujeme v celom znení.

Obec Zálesie vznikla v roku 1923 v rámci pozemkových reforiem; v tom čase kolóniu nazývali Gessayov – podľa jej zakladateľa Ignáca Gessaya. Medzi prvými prisťahovalcami boli aj mnohí ľudia z Terchovej. Preto bol kontakt medzi našimi dedinami blízky. Mój dedko Ján Meško taktiež pochádzal z Terchovej, kde doteraz bývajú naši príbuzní.

Keďže na budúci rok slávime 100. výročie založenia dediny Zálesie, snažím sa už pár rokov zbierať rôzne zaujímavé materiály, ktoré by sa dali použiť do publikácie alebo na výstavu. Ja som prvý, kto sa tejto činnosti v našej obci venuje, a preto sa snažím archivovať, čo sa dá, aj keď veľa vecí ľudia medzičasom vyhodili alebo sa postrácali. Navštevujem starých občanov, diskutujem s nimi, pozeráme si historické fotografie. Oni spomínajú, ja zapisujem, archivujem a dokumentujem.

Nakolko mi je Terchová blízka, vždy si rád pozriem vaše obecné noviny. V jednom čísle (5-6/2021) ma upútal článok o kaplnkách, v ktorom boli uverejnené krátke spomienky pani Márie Hanuliakovej, vtedy 96-ročnej, na Gessayovo. Veľmi ma to zaujalo a už vtedy som vedel, že vám do redakcie napíšem. Dovoľujem si osloviť občanov Terchovej, aby sa mi ozvali, ak majú doma napríklad staré fotografie zo Zálesia, pohľadnice, dobové listy, dokumenty alebo iné materiály. Rád by som ich kópie archivoval a zanechal tak kúsok histórie pre budúce generácie. Ak by niekto mal rodinné spomienky na Zálesie, v prípade záujmu sa s ním veľmi rád stretnem aj osobne.

Andrej Meško
historiazalesie@gmail.com
tel. 0907 310 154

XXXIII. CYRILOMETODSKÉ DNI

Otec – predtým – než...

Otec
predtým
než
kmeň topoľa
smreka
hrabu
dúba
či iného vzrastu
chystali sa zmeniť
cez sekeru a dláto
mozole i šiju
prepotenú robotou
na korytá
válovy
hradu
krov
či iný úžitok
prešli rukou prežehnania
z čela križujúc po tele
a v tichu postáli
nad nezačatým dielom
ktoré
ležiak im pri nohách
a na kladách
tíško volalo
z hĺbky letokruhov

Ešte rukou pohli
hladkajúc po kôre
a potom
začali riadiť
orchester o jednej osobe
čo vedel hrať bez not
i partitúr
len tak – z vlastnej fantázie
a veru –
hral dobre
(27. september 1992)

Táto moja báseň či skôr sled slov, napísaných pri spomienke na môjho otca Jána – majstra tešára – po jeho náhlom odchode z tohto sveta z dôvodu nečakanej zdravotnej komplikácie, mi napadla pri reflexii na prežitú trojdnú XXXIII. ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej. Dedičstvo i odkaz otca v prežehnaní sa pred začiatkom práce, aby jeho chystané dielo bolo požehnané. Tak som vnímal i požehnanie cyrilometodského slávenia. Tri dni žehnajúce v sláveniach Eucharistie, autorskej výstavy, Krížovej cesty i hudobných zážitkov zo záverečného galaprogramu. Otec urobil kríž s vertikálou a dôverou v Božie požehnanie, a potom v horizontále rozťahal ruku s tešlou či sekerou a odkrojil prvý íver pre budúce, užitočne

okresané drevo. Aj Cyrilometodské dni v Terchovej s dôverou a križujúc vstúpili do Kristových rokov. Pomohol i svätý Martin. No teraz nie pláštom pre núdzneho, ale trojdním zaodetým do martinského pláštá bohatstva hostiny Ducha, do otvorených srdc i mysle. Svätých dní k úcte svätých Cyrila a Metoda.

Pre mňa osobne to boli najskôr odporúčania k výstave (ďakujem maliarke Zuzke Bobovskej Boškovej); výzvy s ponukou aj plánom galérie a trvalou pomocou (ďakujem, pán Rudolf Patrňciak a spolupracovníci, ďakujem vedeniu obce, menovite pánovi starostovi Jozefovi Dávidíkovi a pánovi prednostovi Ing. Františkovi Kadašovi); hľadanie a narodenie skladby budúcej výstavy i kurátorského príhovoru (ďakujem, pán kurátor, historik a znalec umenia PhDr. Marián Kvasnička); logistická i vernisážová pomoc (ďakujem, páter Pavol Hudák, SVD, i pán zástupca starostu Marián Zajac). A všetky diela potom bolo treba dať na svoje miesto v Terchovej galérii umenia. Nasledovala vernisáž so zborom a organom (ďakujem zboru Chórus, pani organistke Janke Patrňciakovej aj všetkým priateľom umenia a návštevníkom, ktorí poctili svojím záujmom môj vystavený výber diel). K tomu ešte pripočítajme veľa ďalších potrebných aktivít, príprav, prác a obetavých rúk (ďakujem všetkým známym i neznámym dobrodincom).

Ohľadne rekapitulácie je dôležité poďakovať sa za každý cyrilometodský deň, za všetky programy, za všetky podujatia. A vysloviť tiež VELKÚ VDAKU za jednotlivé požehnanie a vypravádzania žehnajúceho kríža všetkým duchovným otcom, ktorí slúžili sväte omše vrcholiace biskupským požehnaním a vypravením pútnikov a návštevníkov otcom biskupom Tomášom Galisom v treťom dni sláviacom bratov zo Solúna. A po chutnom obede viesť „tie naše výtvarnícke dišputy“ so sochárom Milanom Opalkom. Vzápäť sa prichystať, uši i dušu naladiť a nechať sa previesť na hudobnej aj spevnej galaprogramovej lodi s notovým kľúčom

Jozef Vydárník prezentuje na vernisáži výstavy svoje diela

veslujúcich členov komorného orchestra Zoe – koncertného majstra Adama Szendreia, Žilinského miešaného zboru, sopranistky Zuzany Ballánovej. A to všetko s dirigentom Štefanom Sedlickým, ktorý kormidloval celé slávnostné koncertné zoskupenie. Všetko zvukom namaľované bolo treba nasať do vnútra. Uložiť. Zakonzervovať. Uskladniť na viacnásobné použitie, lebo keď bude prichádzať únava, myseľ si vypýta repete... Takto radostne po koncerte z diecéznej svätynie vyjsť a očami pozdraviť bralá, čo nás svojou krásou a mohutnosťou nútia vracaať sa do Vrátnej. Ešte s pátrom Tomášom pri finálnej káve posedieť na fare. A potom už rozlúčka a prisadnutie si do auta k pátrom Pavlovi a Jozefovi, a v družnom rozhovore a spomínaní zakotviť opäť v Dubnici nad Váhom. Tu odovzdať ateliéru i rodine pozdravy od obrazov, ktorým sa dostalo cti, aby ešte nejaký čas – vystavené v Terchovskej galérii umenia – za autora duálne komunikovali s návštevníkmi i obyvateľmi Terchovej. Srdečná vďaka, Terchová! Teším sa opäť na ďalšie návštevy, na ďalšie stretnutia... Doviđenaa, priatelia v Terchovej.

Záverečný galakonzert Cyrilometodských dní

Jozef Vydrnák

výtvarník poctený vystavovať svoje výtvarné diela na XXXIII. ročníku Cyrilometodských dní v Terchovej

FOTO František Mucha

XXXIII. CYRILOMETODSKÉ DNI

Pomník slovenskému filmu

V Terchovej majú halušky a lesy a výhľady a medvede a nemenný tieň Jánošíkovho neuchopiteľného osudu a majú Jožka, ktorý miluje film a film miluje jeho. Táto kniha je jedným zo vzácných, čitateľsky atraktívnych pomníkov slovenskému filmu. „Krstili“ sme ju neexpozovaným celuloídom z terchovského klobúka a prišli všetci a potom všetci s knihou odišli – a bolo to krásne. Nech už príde nový film, nech sme spolu zas...

Mariana Čengel Solčanská

FOTO František Mucha

Poznámka: Autorka textu je významnou slovenskou filmovou režisérkou, scenáristkou a literátkou. Osobne sa zúčastnila na slávnostnom uvedení knihy Jožka Miča Vášňa zvaná film, ktoré bolo programovou súčasťou XXXIII. ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej (Terchovská galéria umenia, 4. 7. 2022). Recenziu knižky prinesieme vo vianočnom vydaní obecných novín.

Úspešné a prospešné Cyrilometodské dni

Znie to neuveriteľne, ale jedno z našich najtradičnejších podujatí venovaných stále živému odkazu svätých Cyrila a Metoda, teda Cyrilometodske dni v Terchovej (CMD), sa v plnej sile dožilo – veľmi symbolicky – Kristových rokov.

Počas trojdňa 3. – 5. júla 2022 sa totiž v obci, púťavej vstupnej bráne do Malej Fatry na severozápade Slovenska, konal už 33. ročník širokospektrálneho podujatia, opierajúceho sa hlavne o duchovné a tradičné kultúrne hodnoty a ich šírenie.

Ako hovorí jeden z organizátorov CMD Peter Cabada, ktorý stál už pri ich zrode: „V roku 1990 sa mnohí oddávali eufórii z nadobudnutej politickej a náboženskej slobody. Erupciu uvoľnenej energie, tvorivosti a nápadov sme v Terchovej pretavili aj do všestranného priblíženia a najmä aktualizovania nadčasového odkazu svätých Cyrila a Metoda – patrónov tunajšieho kostola, ktorý je najväčším chrámom na území Slovenska zasväteným spolupatrónom Európy. Ako vôbec prví sme zorganizovali na Slovensku i vo vtedajšej federácii podujatie otvorene, sebavedome, kultivovane a atraktívne sa hlásiace k duchovným hodnotám európskeho kultúrneho dedičstva.“ Tu treba spomenúť aj nezastupiteľné postavenie významnej slovenskej osobnosti, architekta a uchovávateľa tradícií Ing. Viliama Jána Grusku, pri zrode a rozvoji predmetnej terchovskej tradície. Nečudo, že na neho viackrát spomínal aj ďalší muž, ktorý bol pri všetkom dôležitom od začiatku, riaditeľ tunajšieho kultúrneho strediska Rudolf Patrnciak.

Pozoruhodný kredit aj program

Ďalší vývoj potvrdil, že CMD prispeli – a prispievajú doteraz – k prehĺbovaniu viery, národného povedomia, vlastenectva, ale i európskej identity. Vďaka úsiliu zanietených ľudí Terchová odolala náporu často odstredivých tendencií a dokázala si prirodzene udržať akoby vlastný cyrilo-metodský kredit. A ponúkať ho nezištne a prajne ďalej, ako cenný poklad patriaci celému národu. Bolo tak aj v nedávno skončenom ročníku. Terchovský kostol, ktorý je najväčším slovenským chrámom zasväteným solúnskym bratom, vierozvestom svätým Cyrilovi a Metodovi, a zároveň Diecéznou svätynou, hostil väčšinu z bohatého liturgického programu. V jeho dôstojných a slávnostne vyzdobených priestoroch sa po viacerých svätých omšiach a liturgiách sv. Jána Zlatoušťa v predchádzajúce dni v deň sviatku, 5. júla predpoludním, konala aj Cyrilometodská svätá omša, ktorú tradične celebraval žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. Ten vo svojej slávnostnej kázni obrátil pozornosť na pretrvávajúci odkaz solúnskych bratov, spolupatrónov Európy. Zdôraznil pritom nielen ich osnovateľské miesto v rodiacej sa duchovnej a kultúrnej tradícii našich predkov, ale vyzdvihol tiež

dôsledne pripravený misijný aspekt pôsobenia svätých Cyrila a Metoda, ako i dôležitosť takéhoto pôsobenia Cirkvi a jej predstaviteľov práve v dnešnom svete.

Organizátori CMD pripravili pre účastníkov, okrem duchovného rozmeru, aj tradične bohatý sprievodný kultúrny program. Integrálnou súčasťou jeho pestrej skladby tak boli opäť koncerty klasickej hudby, chrámový spev, folklórne vystúpenia, ako i vernisáž výstavy všestranného výtvarného umelca Jozefa Vydrnáka. Značná časť jeho tvorby má sakrálny charakter a on sám otvorene a rád priznáva časté duchovné inšpirácie. Za zmienku bezpochyby stojí aj uvedenie pozoruhodnej knihy Jozka Miča Vášň zvaná film.

Dobrého nikdy nie je nazvyš

Je mimoriadne dôležité, že organizátori CMD majú na zreteli skutočnosť, že svätí muži Cyril a Metod sú dôkazom a zároveň potvrdením faktu, že na pomyselnej stavbe monumentálnej európskej duchovnosti je nezanedbateľná časť muriva práve slovenská. Dôležité je i to, čo počas Cyrilo-metodskej svätej omše v štátny a cirkevný sviatok, 5. júla, zdôraznil žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. Okrem iného povedal, že je dôležité udržiavať silný odkaz cyrilo-metodskej tradície, ale i šíriť vieru tak, aby ju ako neoddeliteľnú súčasť svojich životov vnímali aj mladé generácie Slovincov a Slovákov 21. storočia.

Ďalšie úspešné Cyrilometodské dni v Terchovej všetko spomenuté opäť urobili viac ako dôsledne a dôstojne zároveň. No a v roku 2023 určite budú pokračovať v dôležitej misii v tejto časti duchovného a kultúrneho života v krajine pod Tatrami. Dobrých a dobre mienených myšlienok a činov nikdy nie je nazvyš...

Igor Válek

(Slovenské národné noviny, č. 14/2022)

FOTO František Mucha

Generálny vikár Bratislavskej eparchie Vladimír Skyba

Za kňazom Róbertom Hanuliakom

S hlbokým zármutkom v srdci, no s vierou vo večný život a nekončné Božie milosrdenstvo sme v našej farnosti prijali správu, že v nedeľu 11. septembra 2022, v 52. roku života a 29. roku kňazstva, zomrel po ťažkej chorobe Kristov kňaz Róbert Hanuliak.

Svätá omša s pohrebnými obradmi za účasti otcov biskupov Tomáša Galisa a Viliama Judáka, približne sedemdesiatky kňazov, rehoľných sestier a veľkého množstva veriacich z Terchovej i farností, kde zosnulý pôsobil, sa konala v stredu 14. septembra 2022 v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda. Pri tejto príležitosti predniesol kondolenčný príhovor aj starosta obce Jozef Dávidík. (Nasleduje príhovor.)

„Vážení otcovia biskupi, ctené duchovenstvo, drahá smútiaca rodina i ostatní prítomní.

Zišli sme sa tu dnes v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej, aby sme sa rozlúčili s našim rodákom, kňazom a dovolím si povedať aj dobrým človekom Róbertom Hanuliakom. Pri svätej omši sme poďakovali za dar života i kňazskej služby, ktorú zosnulý

Róbert vykonával od primícií pekných 28 rokov. Primície sa v tomto chráme konali v roku 1994.

Či už to bolo pôsobisko v Púchove, Pružine, Konskej, Čadci či Lietave, všade si Róbert vedel nájsť cestu k ľuďom a ako duchovný otec stáť po ich boku v dobrom i zlom. Aj doma v Terchovej, do ktorej sa vždy rád vracal na návštevu k rodine, blízkym alebo na obľúbenú rybačku, si budeme pamätať jeho zaujímavé a hodnotné duchovné príhovory – či už to bolo v Kaplnke sv. Martina v Domove dôchodcov, alebo v tomto chráme, kde sa od žiackych (mništrantských) čias, najmä pri nezaobudnutelnom pánkovi Šabovi vyvíjal jeho vzťah ku kňazskému povolaniu.

Z tohto miesta by som rád vyslovil vám, drahá smútiaca rodina, v mene obce úprimnú spoluúčasť vo vašom žiali i poďakovanie, že ste vychovali Kristovho kňaza a stáli pri ňom v každej chvíli. A zosnulému duchovnému otcovi Róbertovi ďakujem za všetko, čo pre našu Terchovú vykonal.

Odpočívaj v pokoji a nech Ti je zem terchovská ľahká.“

-zaj-
FOTOARCHÍV rodiny Hanuliakovcov

Za Vladom Rieckym

V septembrový piatok, 16. 9. 2022, nečakane dožil svoj život Vlado Riecky. Pre smútiacu rodinu je strata jeho aktívneho života veľmi citeľná. Mnohí z vás ho poznali ako kamaráta do každej situácie, ako ski-servisáka s rukami majstra z Vrátnej, ako hlavného vodníka svojej letnej flotily (najmä) na Orave...

Vo Vrátnej začínal ako malý lyžiar ešte v časoch, keď sa hore kopcom viac šliapalo, ako vozilo na vlekoch. Bol pretekárom, neskôr aj trénerom v lyžiarskom klube Slovan Malá Fatra. Keď prišiel čas nástupu do práce, prvé roky bol zamestnaný v závode Súľov pri Drevoindustrii v Bytči, kde sa vyrábali licencované lyže Atomic. Pomohol na svet aj lyžiam, ktoré už na hranách nemali šróbiky. Pod jeho rukami vznikali tiež lyže pre deti či snowboardy. Prakticky od Nežnej revolúcie pôsobil vo Vrátnej, a to v rámci ďalších značiek či projektov.

Miloval svet lyží a lyžiarov. Áno, jeho chrbát pamätá aj betón na výstavbu stožiarov pre slovanistický vleč. Posledných 25 rokov mal pre neho rok dve časti.

V zime sa vyskytoval hlavne v RAW Vrátna – Ski servis, Požičovňa, testovacie stredisko Rossignol, Lyžiarska a snowboardová škola. Jednoducho, veľký projekt s parťákom Mišom Weinerom. Cez leto to zas boli akcie na vode či bicykloch, pre jednotlivcov aj firmy. DAMARO – Riecky rozbiehal so svojimi dievkami Majkou a Daďkou, neskôr aj s množstvom spriaznených inštruktorských duší.

Mnohí z vás istotne mali zážitok z perfektne urobených lyží, nočného splavu, povodňového raftu, fazulovice, prípadne gulášu, hlasného hlasu zo servisu,

ladnej jazdy jeho mikrobusem, nočnej lyžovačky, použitia bežeckého vosku, nezištnej pomoci a rôznych Vladkovín. Popri spomenutom stihol vychovať dve dievky, spestriť život všetkým, čo sa okolo neho mihli, obnoviť historické detské preteky o Jánošíkovu valaštičku, rozmaznávať a chváliť svoje vnučky Aničku a Julku...

Máme radosť, že sme Ťa mohli spoznať v Tvojom prirodzenom prostredí – na snehu, na vode. Teraz si len zmenil skupenstvo na Anjela. Vladko, patrí Ti veľké vodácke AHÓJ a lyžiarske Go, Go, Go!

dcéra Majka
FOTOARCHÍV rodiny Rieckej

Za kardinálom Jozefom Tomkom

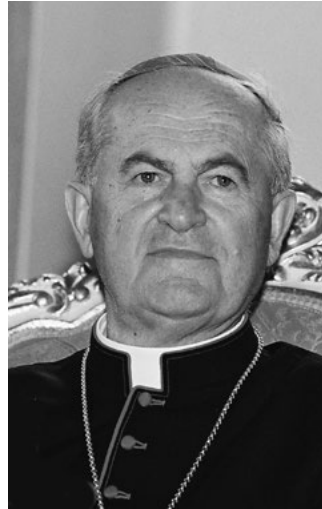
V pondelok 8. augusta 2022 v skorých ranných hodinách zomrela vo veku 98 rokov jedna z najvýraznejších osobností moderných slovenských dejín, niekdajší blízky spolupracovník Svätého Otca Jána Pavla II., najstarší člen Kolégia kardinálov, emeritný prefekt Kongregácie pre evanjelizáciu národov kardinál, emeritný predseda Pápežského kolégia pre medzinárodné eucharistické kongresy a náboženský spisovateľ Jozef Tomko.

Osobnostné profilovanie Jozefa Tomka (narodený 11. marca 1924 vo východoslovenskej obci Udavské) výrazne ovplyvnili rodičia, vo viere najmä mama a duchovní z rodného prostredia. Po vychodení gymnázia v Michalovciach (1935 – 1943) a skončení vojny študoval od októbra 1945 na Pápežskej lateránskej univerzite v Ríme. Kňazskú formáciu absolvoval v Pápežskom kolégiu sv. Jána Nepomuckého. Deň po oslave svojich 25. narodenín (12. 3. 1949) bol kardinálom Luigim Tragliom vysvätený za kňaza. „Pôvodný plán“ – spomínal neskôr kardinál Tomko – „bol vrátiť sa domov a pôsobiť v diecéze. Medzitým sa však stali dôležité udalosti, ktoré dali iný smer môjmu životu. Ponajprv to bol násilný prevrat vo februári 1948, ktorý sa čoskoro prejavil: komunistická vláda nám prikázala okamžite sa vrátiť domov a stiahla nám pasy. Ja som však medzitým dostal od Svätej stolice menovanie za vicerektora – ekonóma Kolégia Nepomucena. Tak som sa stal „exulantom“. Dnes ďakujem Bohu za toto „vyhnanstvo“, za tento exil, pri ktorom sa Rím stal mojou druhou vlasťou a domovom.“

V službách Svätej stolice

Ďalší odborný rast spojil okrem iného aj s doktorandským štúdiom; postupom času získal tri doktoráty – z teológie na Lateránskej univerzite (1951), zo sociológie na Gregoriánskej univerzite (1956) a z práva opätovne na Lateránskej univerzite (1961). Zaujímavosťou je, že doktorát zo sociológie mu bol udelený za obhajobu dizertačnej práce *Il rapporto di lavoro in Cecoslovacchia 1945 – 1954* (Pracovné vzťahy v Československu 1945 – 1954).

Bezprostredne po menovaní za pápežského komorníka (1958) vstúpil Jozef Tomko do služieb ústredných orgánov katolíckej Cirkvi vo Vatikáne. Počas Druhého vatikánskeho koncilu (1962 – 1965) napríklad pôsobil ako poradca (*peritus*) pre vieroučné otázky. Ako pápežský prelát (1970) bol jedným z najviac vyťažených pracovníkov vyššej cirkevnej hierarchie, podieľajúcej sa na prebudovaní cirkevnej štruktúry v duchu uznesení Druhého vatikánskeho koncilu. Od decembra 1974 zastával funkciu podtajomníka Kongregácie pre biskupov, v roku 1979 sa stal členom Pápežskej komisie na interpretáciu koncilových dekrétov. Biskupskú vysviacku prijal 15. septembra 1979 v historickej Sixtínskej kaplnke. Obriad vysviacky vykonal osobne pápež Ján Pavol II. nielen ako priateľské gesto voči novému biskupovi, ale aj ako prejav úcty a obdivu k trpiacej Cirkvi na Slovensku.

„Rím ho ukradol rodnému Slovensku“

V jubilejnom roku 100. výročia smrti sv. Metoda, konkrétne 24. apríla 1985, Svätý Otec Ján Pavol II. menoval Jozefa Tomka za kardinála a proprefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov; o mesiac a deň na to ho prijali do zboru kardinálov (prvýkrát v histórii sa odovzdávanie „kardinálskych klobúkov“ konalo verejne na Svätopeterskom námestí, kde bola prítomná aj Tomkova vtedy 80-ročná matka) a meno-

vali za prefekta spomínanej kongregácie.

Slováci sa o tejto výnimočnej udalosti dozvedeli z rakúskej televízie a z vysielania rozhlasovej stanice Slobodná Európa. Vtedajší náboženský redaktor Slobodnej Európy Anton Hlinka obsérne informoval o celom priebehu podujatia a pripomenul tiež, že Katolícke noviny v Bratislave v súvislosti so zoznamom nových kardinálov „zabudli“ uviesť, že kardinál Jozef Tomko je Slovákom... Biskup Dominik Hrušovský pri odovzdaní Cyrilometodskej medaily Ústredia slovenských katolíckych intelektuálov (1985) nazval kardinála Tomka Slovákom, „ktorého Rím ukradol rodnému Slovensku“.

Rozsiahle dielo

Z bohatej spisby kardinála Tomka pripomenieme aspoň niekoľko titulov: *Svetlo národov* (1972), *Blaženstvo* (1973), *Kresťan a svet* (1974), *Význam sv. Cyrila a Metoda v slovenskom katolicizme a v slovenských dejinách* (1984), *Synoda biskupov – podstata, metóda a perspektívy* (1985), *Budovať Cirkev* (1994)... Do edičného projektu *Otázky dneška*, ktorý vyšiel v troch vydaniach (1976, 1979, 1983), prispel tromi nosnými štúdiami – Kristus včera a dnes, Základné črty Cirkvi, Ekumenizmus. Tieto fundované state sa v časoch náboženskej neslobody na Slovensku stali kompasom a rukoväťou pre mládež i strednú generáciu pri hľadaní svetonázorového azimu-tu, pravdy, náboženského poznania a prehĺbení viery.

Vlastnú dominantnú službu univerzálnej Cirkvi vedecko-teoreticky zmapoval v diele *Misie do tretieho tisícročia* (1998) a popularizačno-cestopisne v publikácii *Na misijných cestách II.* (1989, 1991). V práci *L'erezione delle Diocesi di Scepusio, Neosolio e Rosnavia* (1976) objasňuje zriadenie troch slovenských biskupstiev a zároveň triezvo postuluje zástož kráľovského patronátneho práva v Uhorsku. Erudovane vysvetľuje maďarskými autormi nekriticky vyzdvihovalú „váhu“ patronátneho práva uhorských kráľov pri ich erigovaní. Podľa nášho významného historika Richarda Marsinu predstavuje toto dielo dôležitý príspevok nielen do pokladnice cirkevných, ale aj všeobecných dejín, nielen do oblasti cirkevného, ale i všeobecného práva. Knižne vyšla uvedená práca najskôr v nemčine (1968); v slovenskom jazyku má názov *Zriadenie Spišskej, Banskobystrickej a Rožňavskej diecézy a kráľovské patronátne právo v Uhorsku* (1994).

Slovenská cirkevná provincia

Ako legát Svätého Otca Jána Pavla II. sa kardinál Tomko pravidelne zúčastňoval na podujatiach po celom svete, o cirkevných otázkach rokovo s najvyššími predstaviteľmi krajín s rôznymi spoločensko-politickými zriadeniami, zastupoval katolícku Cirkev na ekumenických stretnutiach...

S menom Jozefa Tomka bude navždy neodmysliteľne spojené založenie (1963) a mnohostranná činnosť Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Zaslúžil sa tiež o zriadenie samostatnej Slovenskej cirkevnej provincie (30. 12. 1977), čím Vatikán významne prispel nielen k zdokonaleniu a optimalizácii cirkevnej organizácie katolíckej Cirkvi, ale aj k nedotknuteľnosti štátnych hraníc Slovenska. Kardinál Ján Chryzostom Korec neskôr tento historický akt zhodnotil nasledovne: „Vtedy sa upevnila cirkevná štruktúra po dlhom, dlhom čase, po mnohých stáročiach, a to patrí tiež k plnému životu veriacich každého národa. Možno si v prúde času a života ani neuvedomujeme, aký vážny čin to bol v cirkevných, národných, ale aj štátnych dejinách Slovenska.“ (2002)

Kardinál Tomko, prirodzene, nemohol chýbať ani pri všetkých troch návštevách pápeža Jána Pavla II. na Slovensku. „Po skončení neslobody“ – uviedol s odstupom času – „nám Svätý Otec okamžite menoval štyroch biskupov a ja som ich vo februári a marci 1990 vysvätil. V apríli som ho správdzadal na pamätnej prvej ceste, keď vo Vajnorocho prorocky pobozkal slovenskú zem a požehnal vyše 200 základných kameňov pre nové kostoly.“

Európa by mala dýchať dvoma pľúcami

Ani kardinálska hodnosť neovplyvnila zásadným spôsobom pracovný štýl a vystupovanie Jozefa Tomka. Jeho pamätné vystúpenie na zasadnutí pléna Slovenskej národnej rady 21. apríla 1991 dlho rezonovalo v spoločenskom vedomí. Široká domáca verejnosť mala vlastne po prvý raz možnosť vidieť slovenského kardinála v jeho dôstojnosti, veľkosti a starostlivosti o osud národa v krízovej situácii postkomunistického obdobia. Vo svojom prejave kardinál Tomko zdôrazňoval potrebu úprimného návratu ku koreňom kresťanskej cyrilo-metodskej minulosti.

Keď Slovenská republika vstupovala do Európskej únie, povedal okrem iného aj tieto slová: „S láskou a nádejou pozorujem vývoj na Slovensku, rôzne pekné i menej pekné udalosti na každom poli. Teším sa z pokroku, smútim nad niektorými javmi, najviac nad veľkým rozbitím národa a ľudu, ako aj nad stratou každého citu pre spoločné blaho. Do Európskej únie by sme mali priniesť trochu slovenskej pohostinnosti, dobroty srdca a ľudského spolunažívania v zhode a svornosti. To je naše ozajstné tradičné bohatstvo, keď hospodársky sme skôr chudobní. Máme veľa potenciálu ducha, ale si ho navzájom ničíme... Mali by sme priniesť trochu iného vzduchu, aby Európa dýchala dvoma pľúcami a nedala sa strhnúť očividným úpadkom západnej civilizácie, ktorý sa aj u nás vyhlasuje za pokrok... Aj dnes Slovensko ostáva mojou vlasťou, ktorú však milujem so srdcom otvoreným na svet, včítane Európy, a na poslanie Cirkvi, pre ktorú mi Boh doprial podľa svojich plánov pracovať.“ (2004)

Návšteva Terchovej

Mnohí Terchovci, ako i veriaci z bližšieho aj vzdialenejšieho okolia majú istotne v živej pamäti XXI. ročník Cyrilometodských dní. Pozvanie do našej obce prijal a svojou noblesou všetkých doslova očaril charizmatičký kardinál Jozef Tomko. Presne na sviatok slovanských apoštolov, spolupatrónov Európy a patrónov terchovského chrámu – 5. júla 2010 – mal v rámci slávnostnej svätej omše na vrchu Oravcovu homíliu. Zazneli v nej aj tieto slová: „...Viera, ktorú nám solúnski bratia priniesli, pomohla našim otcům odhaliť to, čo mali hodnotné v povahe. Zošľachtit ich charakter, očistiť a povzniesť kladné a pekné vlastnosti

a pridať ešte nové hodnoty. Takto mohli naši apoštoli v krátkom čase povzniesť našich otcov a zasiať kultúru ducha do ich verejného života. Kresťanstvo sa znovu ukázalo ako súhrn vzácných hodnôt, ktoré dvíhajú jednotlivcov, ale i celú spoločnosť. Dá sa povedať, že je súčasťou dedičstva otcov – toho nášho. Hlásať a vnášať tieto duchovné hodnoty do našej spoločnosti a vytvoriť predpoklady na uplatnenie a rešpektovanie prirodzeného zákona vo verejnom živote na osob všetkých obyvateľov v našej vlasti. Naši otcovia vo viere nás naučili žiť slobodne, hájiť si náboženskú slobodu a uplatňovať svoje presvedčenie aj vo verejnom živote. Aj tam a najmä tam, kde sa rozhoduje o rodine, o manželstve ako spoločenstve muža a ženy, o hodnote človeka a jeho života od počatia až po prirodzenú smrť, o bioetike, o mravnosti a spravodlivosti na sociálnom, hospodárskom a politickom poli, má naša viera čo povedať.“

Farnosť sv. Martina v Terchovej udelila 5. júla 2010 kardinálovi Jozefovi Tomkovi Cyrilo-metodskú knihu za významný príspevok k šíreniu univerzálneho odkazu misie solúnskych bratov. Autorom majstrovského diela (knihy) je akademický sochár Milan Opalka, rodák z Terchovej.

Laureát mnohých ocenení

Za svoju rozsiahlu vedecko-výskumnú, evanjelizačnú a pedagogicko-organizátorskú činnosť získal kardinál Tomko viacero čestných doktorátov, vysokých vyznamenaní a ocenení rôznych proveniencií. Čestné doktoráty mu napríklad udelili Callumet College v Hamonde (USA), Fu Jen University v Tchaj-pej (Taiwan), Varšavská univerzita (Poľsko), St. Vincent Academy v Latrobe (USA), Universidad de Estado a Universidad Católica v Buenos Aires (Argentína), Univerzita Komenského v Bratislave, Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach a iné. Ako vôbec prvý si v roku 1995 prevzal z rúk prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča najvyššie štátne vyznamenanie SR Rad Bieleho dvojkríža I. stupňa. Z ďalších početných ocenení a pôct spomenieme Grande-Croix de l'Ordre de la Couronne de Chêne (Luxembursko, 1988), Grand Cruz de la Orden del Libertador San Martín (Argentína, 1999)...

Čeť pamiatke nezabudnuteľného otca kardinála Jozefa Tomka!

Peter Cabada

FOTO Milan Kosec

Kardinál Jozef Tomko v Terchovej (5. 7. 2010)

FOTO František Mucha

Vincent Krkoška

**folklorista, muzikant,
spevák (narodený
17. mája 1972 v Žiline)**

Od konca roku 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Deväťdesiatou prvou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je Vincent Krkoška.

Poznáme ho nielen ako chýrneho terchovského folkloristu, muzikanta, speváka, organizátora podujatí, dramaturga, režiséra a držiteľa mnohých ocenení, ale i ako vášnivého poľovníka a *motorkára*. Otec Vincent Krkoška starší sa narodil v Terchovej (Vyšné Kamenec), matka Janka, rodená Chabadová, v Lysici. Vyrastal ako najmladšie z piatich detí – a jediný chalan. Má sestry Evu, Teréziu a Annu, sestra Mária už nežije.

V rodine Krkoškovcov bolo spevu a hudby vždy dosť. Spievali všetci, otec hrával na heligónke. Nešlo teda o žiadnu náhodu, že Vincko sa začal folklóru intenzívnejšie venovať už od malička. Ako uvádza vo svojom životopise, v materskej škôlke a na Základnej škole v Žiline-Bánovej účinkoval na rôznych akciách pre podniky v okolí, respektíve besiedkach pre rodičov. Desať rokov (1978 – 1988) pôsobil v žilinskom detskom folklórnom súbore Lieska, kde si jeho talent všimol vtedajší organizačný vedúci známeho folklórneho súboru Rozsutec, terchovský rodák František Gažo. „Raz mi povedal: ‚Musíš hrať v Rozsutci!‘ A tak sa aj stalo. Keď som v roku 1988 odrástol z detských krpov, moje ďalšie kroky automaticky viedli do Rozsutca“ – loví v pamäti Vincent Krkoška. Bol sólistom v hre na heligónku a členom terchovskej muziky. Vedno s Pavlom Magátom, Miroslavom Bízikom, Jozefom Tichým a Tiborom Mahútom vytvorili chýrnu Terchovskú muziku folklórneho súboru Rozsutec, ktorá vynikala aj krásnymi spevmi. V rokoch 2000 – 2011 bol Vincent Krkoška umeleckým vedúcim súboru Rozsutec. Spolupracoval vtedy aj s niekoľkými externými choreografmi, ktorí s tancami inej oblasti ako Terchová vedeli autenticky vystihnúť charakteristiku

najznámejších tradičných regiónov Slovenska. Vzniklo tak mnoho hodnotných aj úspešných choreografií. Ako umelecký vedúci folklórneho súboru Rozsutec Vincent Krkoška kvalitatívne rozvinul tvorivú spoluprácu s obcou Terchová. Za zmienku rozhodne stojí aj úspešná kooperácia s významnými profesionálnymi choreografmi ako maestro Juraj Kubánka, či jeho žiak Jaroslav Moravčík. Rozsutec bol jediným amatérskym folklórnym telesom, ktorému Juraj Kubánka urobil tanečnú choreografiu z Terchovej! Neskôr – pod odchode z Rozsutca – spolupracoval Vincent Krkoška s tromi terchovskými hudbami. Napokon v roku 2004 zakotvil ako stály člen v Ťažkej muzike. Ide o jedinečné zoskupenie hudobníkov, ktorí predtým pôsobili v rôznych známych a úspešných folklórnych kolektívoch. Ťažká muzika sa vyznačuje svojším originálnym hudobným a speváckym prejavom, ktorý je charakteristický pre Terchovú i oblasť severného Slovenska – kontinuálne nadväzujúc na hru starých muzikantov. Obísť nemožno ani dlhodobé členstvo Vincenta Krkošku v organizačnom štábe a Programovej rade Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej. Roky rokúce v rámci neho režíruje piatkový terchovský galavečer v amfiteátri Nad bôrami.

Terchovský i slovenský folklór reprezentoval a propagoval Vincent Krkoška ako člen rôznych telies a muzikantských zoskupení na mnohých akciách v Európe (takmer vo všetkých krajinách starého kontinentu), Amerike (USA, Brazília) aj Ázii (Kazachstan, Azerbajdžan). „Hoci som sa narodil a vyrastal v Žiline, stále ma to táhá ku koreňom. Preto väčšinu svojho času trávim

v Terchovej. Môj otec ma priviedol nielen k hudbe a spevu, ale vstúpil mi tiež lásku k prírode... Ďalšou mojou vášňou sú motorky, na ktorých si dobre vyvetrám hlavu. Veď ako hovoria motorkári, auto vozí človeka, ale motorka vozí dušu... Celý môj život ma sprevádzajú rodičia, od ktorých som dostal do vienka obrovskú studnicu folklóru. Spievali o tom, čo zažili a prežívali. A ja sa to snažím rozvíjať. Byť folkloristom, to je diagnóza a pre mňa aj životný štýl, ktorý vyznávam.“ (V. Krkoška)

Pri príležitosti 50. jubilea narodenia bola Vincentovi Krkoškovi počas šesťdesiateho ročníka Jánošíkových dní udelená Cena Obce Terchová. Laureát ju dostal „za všestranný prínos k rozvoju a propagácii ľudovej kultúry Jánošíkovho kraja – osobitne terchovskej muziky, zapísanej v Reprezentatívnom zozname nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO“. Srdečne Vincovi blahoželáme k získaniu prestížneho ocenenia a do ďalšej päťdesiatky mu redakcia i čitatelia našich novín vinšujú pevné zdravie, veľa životnej energie, kreativity, nápadov a úspešných koncertných vystúpení doma aj vo svete.

Literatúra: Cabadaj, Peter. K.U.M.Š.T. 60. Medzinárodný folklórny festival Jánošíkove dni v Terchovej (27. – 31. júl 2022). Obec Terchová, 2022 (nečíslované); Životopis Vincenta Krkošku. Rukopis, 2022.

Peter Cabadaj

FOTO Milan Kosec

Jubilant Peter Chmela

Dňa 20. augusta 2022 oslávil svoje päťdesiatiny náš dlhoročný spolupracovník a priateľ, fotograf, filmár a dobrosrdečný človek Peter Chmela. Jubilantov medailón aj s patričným vinšom uverejníme vo vianočnom vydaní obecných novín.

-red-
FOTO František Mucha

Na Medziholi

10. Pamätný výstup na Veľký Rozsutec

Dňa 10. septembra 2022 sa uskutočnil v poradí už desiaty výstup na Veľký Rozsutec, ktorý organizuje Krajská knižnica v Žiline v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom, Ksiaznicou Beskidzkou Bielsko-Bialej, Horskou záchrannou službou Malá Fatra, Farským úradom v Terchovej, Obcou Terchová a jej Miestnym kultúrnym strediskom, Klubom slovenských turistov regiónu Žilina a Krajskou organizáciou cestovného ruchu Žilinský turistický kraj. Podujatie sa začalo tradične v terchovskom Kostole svätých Cyrila a Metoda svätou omšou ráno a pokračovalo samotným výstupom. Z dôvodu nepriaznivého počasia účastníci nevystúpili na vrchol Rozsutca, ale z Medziholia pokračovali po modrej značke na vrchol Osnice. V priebehu poludnia sa na chvíľu vyčiasilo a účastníci mohli zažiť aj pekné výhľady. Napriek nestabilnému počasiu si účastníci odnášali pekné duchovné i turistické zážitky, na ktoré budú dlho spomínať.

Ráno po svätej omši predniesla Božena Sobolová z Krajskej knižnice v Žiline krátky príhovor, v ktorom tiež poďakovala všetkým inštitúciám, ktoré sa na organizácii podujatia podieľajú. Osobitne poďakovala Horskej záchrannej službe Malá Fatra na čele s náčelníkom Ing. Štefanom Holúbkom za podporu podujatia a sprievod, ktorý účastníkom výstupu každoročne zabezpečuje. Nasleduje spomenutý príhovor.

Vážení priatelia – milovníci hôr,

je nám ctou i potešením vás opäť privítať a poďakovať sa, že ste prijali pozvanie organizátorov na jubilejný 10. Pamätný výstup na Veľký Rozsutec na počesť osobnosti svätého Jána Pavla II. Keďže ide o okrúhly desiaty výstup, dovoľte mi krátko spomenúť históriu tejto našej aktivity. Organizujeme ju na počesť osobnosti, ktorú azda netreba nikomu bližšie predstavovať – osobnosti, ktorá v mnohom zmenila náš súčasný svet.

Prvý ročník výstupu bol uskutočnený v roku 2013, a to v rámci realizácie spoločného projektu Krajskej knižnice v Žiline a Ksiaznice Beskidzkej v Bielsko-Bialej, ktorý sme nazvali Duchaplný cestopis po stopách Jána Pavla II. v našich regiónoch. V rámci realizácie projektu, ktorým bola prehĺbená niekoľko rokov trvajúca spolupráca medzi našimi knižnicami, sa v Žiline okrem rôznych aktivít

konala i odborná konferencia. Odznili na nej príspevky zamerané na osobnosť sv. Jána Pavla II. Z príspevkov sme sa dozvedeli, ako hlboko je náš kraj spätý s touto osobnosťou; svedčia o tom početné sochy, pamätné tabule, základné kamene našich nových kostolov, ktoré ako pápež posvätil pri svojich troch návštevách Slovenska. Dozvedeli sme sa tiež o početných relikviách sv. Jána Pavla II., ktoré sa nachádzajú v našich chrámoch. Jeho meno sa dostalo aj do miestnych názvov a pomenovaní inštitúcií, na Babej hore je dokonca po tejto osobnosti pomenovaný turistický chodník...

V rámci realizácie spomínaného projektu vydala Krajská knižnica v Žiline dve publikácie. Jedna zmapovala miesta v našom kraji i v Malopoľskom a Sliezskej vojvodstve, dotýkajúce sa Jána Pavla II. Druhá kniha, vydaná v darčekovom prevedení, zachytáva vybrané myšlienky Jána Pavla II., ktoré predniesol pri rôznych príležitostiach.

Mnohí z vás, ktorí ste sa prvého ročníka výstupu zúčastnili, viete, že na vrchole Veľkého Rozsutca bola inštalovaná pamätná tabuľa s vyobrazením Jána Pavla II. – krátky text obsahuje aj jeho známy imperatív „Nebojte sa!“ Pripomeňme v tejto súvislosti, že Ján Pavol II. bol nadšeným turistom a horolezcom, miloval prechádzky prírodou a potvrdená je i informácia, že vystúpil na Veľký Rozsutec.

Aký mal Ján Pavol II. vzťah k Slovensku? Zo všetkých jeho prejavov, kde mal možnosť vyjadriť vzťah k slovenskému národu, sme cítili, že nás mal v osobitnej úcte. Potvrdil to aj troma pastoračnými návštevami Slovenska. Hlavnou snahou nás, organizátorov, je preto zachovať tradíciu výstupu na Veľký Rozsutec na znak úcty k sv. Jánovi Pavlovi II. – jednej z najuznávanejších osobností novodobých svetových dejín. Zanechal poslanstvo, ktoré veľmi úzko spája aj slovenský a poľský národ.

Co ešte dodať na margo našich výstupov? Nás, organizátorov, si okrem uctenia osobnosti sv. Jána Pavla II. podmanila aj túžba zdolať pomerne náročný výstup na jeden z najkrajších končiarov Slovenska. Každý rok to okrem posilnenia fyzickej kondície ovlaží aj nášho ducha. Počas organizovania všetkých výstupov sme sa stretli s úprimným záujmom o podujatie a radosťou zo spoločného stretnutia. Mnohí z vás sa o výstup živo zaujímajú ešte pred zverejnením prvých informácií na našej webovej stránke. Jeden bývalý účastník výstupu z Kanady, keďže

V Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda

nemôže každoročne prísť osobne, sa o podujatie pravidelne zaujíma. Aspoň prostredníctvom fotografií, ktoré mu každý rok po výstupe zasielame, tak prežíva atmosféru stretnutia a nefalšovanú radosť panujúcu na vrchole Rozsutca...

Velkým zážitkom bolo pre nás aj zdolanie Rozsutca takmer 70-ročnou účastníčkou výstupu. Svoju radosť a dojatie prejavila pevným stiskom kríža, ktorý sa na vrchole Rozsutca nachádza. Tento moment šťastia a radosti účastníčky výstupu máme zachytený, a ak sa raz bude vydávať pamätnica našich výstupov, spomenutá fotografia bude na jednej z úvodných strán.

Záverom už len pripájame konštatovanie, že vždy, keď sa nám podarí dosiahnuť vrchol Veľkého Rozsutca, zažívame nádherné a neopakovateľné výhľady na veľkú časť nášho, prírodou obdarovaného Slovenska, pri stvorení ktorého bola ruka Stvoriteľa naozaj štedrá.

Zamračená obloha, usmiate tváre

TEXT a FOTO Katarína Šušoliaková & Božena Sobolová
Krajská knižnica v Žiline

POJAŠENÁ ČAJKA

**POJAŠENÁ ČAJKA SI KONEČNE SADLA NA VODU
A VLNKA ZA VLNKOU JEJ SKLZA PO PERÍ.
ČI MÔŽE SA VYSTRELIŤ NA ňU BEZ DÔVODU
A POTOM HLADIEŤ, AKO O ČAJČÍ ŽIVOT SÚPERÍ?**

**NETUŠENÁ LÁSKA SI PRISADLA KU MNE, KU STOLU,
A BOZK ZA BOZKOM MI MUŽNÉ ÚSTA SÝTI.
ČI MÔŽEM POLAHKY PREJAVIŤ NEVÔLU
A POTOM LEŽAŤ V IZBE SAMOTOU ZBITÝ?**

**TY, ČAJKA, AKO ANJEL BIELA A AKO VIETOR ZJAŠENÁ,
A TY, LÁSKA, ČO PRISÁVAŠ SA NA PERY.
KEĎ POVIEM, POĎME POTEŠIŤ SA DO SENA,
ČI ČAJČIE SRDCE MOJIM SLUBOM UVERÍ.**

KAMIL MURÁŇ

Prijímateľ Vincent vyniká svojím talentom

Náš klient Vincko je v zariadení Centra sociálnych služieb Terchová už veľmi dlho a jeho talent sa nedal nevsimnúť. Vyniká zručnosťou aj napriek tomu, že je zdravotne znevýhodnený – pre mentálne postihnutie sa nemohol zamestnať. Má rád terchovskú hudbu a piesne, no hlavne tradičnú výrobu košíkov, v ktorej vyniká. Napriek tomu, že sa mu nikdy nikto špeciálne nevenoval, má veľmi dobrý hudobný sluch. Tento poznatok sme nadobudli a spozorovali, keď inštruktorka sociálnej rehabilitácie prvýkrát priniesla do zariadenia heligónku. Pán Vincent ju zobral do rúk a zahrál tak, že nás všetkých neskutočne prekvapil. Nepozná noty, ale intuitívne hrá terchovské piesne tak, ako keby absolvoval umeleckú školu...

Vďaka programu **Nadácie SPP Opora** sme získali pre klienta finančné prostriedky, za ktoré mu bola kúpená heligónka. Naďalej ho podporujeme v jeho osobnostnom raste a rozvíjaní hudobného talentu. Každý utorok sa pán Vincent zúčastňuje stretnutí speváckeho krúžku **Sedmokrásky**, plánuje, organizuje a vyberá piesne, ktoré s klientmi nacvičujeme pri rôznych príležitostiach a jubileách prijímateľov. Pri

organizovaní našich spoločenských podujatí klient vystupuje so speváckym krúžkom Sedmokrásky.

Vďaka grantu získanému z programu Nadácie SPP Opora môže pán Vincent reprezentovať naše zariadenie a osobne sa rozvíjať.

-kr-

Vincko Hanzel s kamarátkou heligónkou

Výlet s prijímateľmi sociálnych služieb

Dňa 14. júla 2022 sme si so seniormi CSS (centier sociálnych služieb) Terchová a Zázrivá urobili spoločný výlet kabínkovou lanovkou, ktorá nás vyviezla z Vrátnej na Chleb (1647 metrov nad morom). Vychutnali sme si krásnu prírodu, občerstvili na slnečnej terase a načerpali veľa energie.

-kr-

Na hornej stanici kabínkovej lanovky Vrátna - Chleb

Dobré srdce 2022

Naša dlhoročná zamestnankyňa, hlavná sestra **Janka Vantúchová** sa s podporou rodiny a zamestnancov zariadenia zúčastnila dňa 12.9.2022 slávnostného odovzdávania cien DOBRÉ SRDCE 2022 ako jedna z finalistiek súťaže. Sme všetci na ňu hrdí a zároveň vďační, že sme spolu prežili pekný večer, mohli sme ju osobne na tejto krásnej akcii podporiť, a sme za celé zariadenie poctení jej nomináciou. Ďakujeme jej v mene CSS Terchová za jej prácu a obetavosť.

Mgr. Katarína Romanová
FOTOARCHÍV CSS Terchová

Janka Vantúchová (vpravo) s Martinou Lašutovou, riaditeľkou CSS Terchová

Prešli sme veľmi ťažkým obdobím

Centrum sociálnych služieb Terchová v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK) poskytuje sociálne služby občanom so zdravotným postihnutím, občanom v dôchodkovom veku a nepriaznivej sociálnej situácii od roku 1993. Za roky pôsobenia zariadenia v regióne boli poskytnuté služby mnohým občanom Terchovej, Zázrivej či občanom príslušných obcí a miest. Centrum sa stalo aj známym zariadením, v ktorom našlo zamestnanie mnoho ľudí z blízkeho okolia. Túto náročnú a záslužnú prácu vykonáva v súčasnosti 34 zamestnancov – 22 zamestnancov na pracovisku v Terchovej, 12 na pracovisku v Zázrivej.

Všetci zamestnanci zariadenia prešli veľmi ťažkým obdobím počas trvania pandémie ochorenia Covid-19, čo spôsobilo aj iný pohľad na vnímanie ich práce, zmenu hodnôt a úctu ku každému zamestnancovi ako nositeľovi kvality pri poskytovaní sociálnych služieb. Niektorí zamestnanci centra svoju prácu vnímajú ako poslanie a aj tým, ako dlho obetavo dokázali pracovať pre zariadenie, sa stávajú príkladom pre všetkých ostatných ľudí. V roku 2022 bola zamestnankyňa Bc. Dáša Gaššová, hlavná sestra pracoviska Zázrivá, ocenená ŽSK. Centrum sociálnych služieb Terchová dostalo Ďakovný list za zvládnutie pandémie Covid-19 z rúk predsedníčky ŽSK Ing. Eriky Jurinovej, hlavná sestra pracoviska CSS Terchová Jana Vantúchová bola navrhnutá ako zamestnanec v kategórii sestra v národnej súťaži Dobré srdce 2022. Veľkým úspechom pre zariadenie bolo tiež jej nominovanie medzi finalistky z celého Slovenska za dlhoročnú prácu v zariadení. Jana Vantúchová pracuje na zdravotnom úseku na pozícii zdravotná sestra, neskôr hlavná sestra, 26 rokov. Vážime si všetky ocenenia, ktoré sme tento rok získali, a našim zamestnankyniam prajeme do života mnoho ďalších pracovných i osobných úspechov.

Deň otvorených dverí 2022

V Centre sociálnych služieb Terchová sa 27. septembra konala spoločenská akcia Deň otvorených dverí 2022. Cieľom podujatia bolo po dlhom období pandemických opatrení a náročnej situácii v súvislosti s výskytom ochorenia Covid-19 otvoriť brány verejnosti – najmä rodinným príslušníkom, komunite, organizáciám či subjektom, s ktorými zariadenie spolupracuje.

V zariadení nás poctili svojou návštevou podpredseda Žilinského samosprávneho kraja Ing. Milan Laurenčík, riaditeľ Úradu Žilinského samosprávneho kraja Ing. Mgr. Ondrej Buzala, MHA., MBA., zástupcovia obcí Terchová a Zázrivá, zástupcovia organizácií obce Terchová, farského úradu, spolupracujúce zariadenia sociálnych služieb. Vzácnymi boli stretnutia s rodinami našich prijímateľov sociálnych služieb.

Naše zariadenie prezentovalo výrobky prijímateľov sociálnych služieb, ktoré spolu so zamestnancami v rámci pracovných aktivít zhotovili. Súčasťou programu bolo tiež excelentné vystúpenie Ťažkej muziky, ktoré prostredníctvom Miestneho kultúrneho strediska Terchová zabezpečil jeho pán riaditeľ Rudolf Patrnciák. Návštevníci si mohli pozrieť aj výstavu fotografií prijímateľov sociálnych služieb z obdobia pandémie. Fotografie v súčasnosti zdobia priestory zariadenia.

Prvý ročník Dňa otvorených dverí priniesol nielen pozitívnu atmosféru v smutných jesenných dňoch, ale i množstvo nových zmysluplných stretnutí v rámci komunity. Ďakujeme všetkým zúčastneným za príjemne strávené chvíle a tešíme sa na ďalšie stretnutia. Špeciálne sa chceme poďakovať dcére pani Margitky Rogoňovej za krásnu tortu pre CSS Terchová (fotografia vľavo).

Mgr. Martina Lašutová
riaditeľka CSS Terchová

Deň otvorených dverí v CSS Terchová FOTO František Mucha

A máme tu opäť jeseň...

Leto už odchádza v diaľ a jesenné obdobie k nám prichádza zo všetkých strán. Cítíme to hlavne zrána a po večeroch, ako sa schladzuje. Aj lastovičky už odlietajú do teplých krajov. Ovocie ako jablká, hrušky, slivky dozrieva, naberá na farbe a cukornatosti.

Spomínam na časy, keď sme boli ako školáci doma. Jeseň bola veľkou zásobárňou ovocia, zeleniny. Vôňa z ovocia, ktoré bolo ešte na stromoch, sa šírila ďaleko po okolí. Áno, kedysi pri každom rodinnom dome bola aj ovocná záhrada. Keď prišiel úrodný rok, bolo veľa rôzneho ovocia; niektoré druhy bolo potrebné rýchlo oberať a spracovať. Keď dozrievali veľké hrušky, hneď padali, roztreskli sa na kašu a z toho už nebolo úžitku. Ovocie sa zaváralo menej – viac ho ľudia sušili. Takmer v každom dome mali pec, kde piekli chlieb, v jeseni aj *podlisniaky*. Potom ľudia nechali pec trochu vychladnúť, vyčistili ju a zas do nej dávali na prútených leškách sušiť ovocie. Takto sa to prekúrilo každé 2-3 dni, aby bolo ovocie rýchlejšie usušené. Nebola to veru ľahká robota, ale sušilo sa veľa – jablká, slivky, hrušky... Ľudia pamätali aj na to, ak v budúcom roku nebude úroda, aby niečo zostalo do zásoby.

Pred 65 rokmi neboli plastové vedrá, do ktorých sa oberá ovocie (vedrá však občas bolo dostať kúpiť; biele s kvietkami smaltované na vodu, ktorá bola v kuchyni). Ovocie sa preto oberalo do pletených prútených vrbových košíkov, ktoré mali od dna až nad objem košíka držadlo (ľudia to nevolali rúčka, ale „lubek“). *Lubek* sa vyrábala z dreva hlohu, ktorý bol ohnutý, očistený od kôry a vysušený. Bolo to mocné. Ovocie sa oberalo na strome do košíkov. Keď mal oberač košík plný, tak ho spustil na povraze dolu na zem. Druhý človek dolu to odoberal a zas priviazal prázdny kôš, ktorý si oberač opäť vytiahol k sebe. Takto vyzerala oberačka za pekného počasia. Stromy boli v tom období mocné, vysoké a prinášali ovocie niekoľko desiatok rokov. Úrody bolo aj na rozdávanie, ľudia si chodili naberať do košov, pričom nikdy za to neplatili. Poďakovali a popriali si: „Nech vám Pán Boh

požehná!“ – a odišli s Pánom Bohom. Neskôr nastal veľký pracovný boom. Dnes je už ovocných stromov málo. Ľudia ich začali vyrezávať, záhrady zameriavať na stavebné pozemky, zeleň, ktorá zmizla, nahradili dlažbou a kamením. A hoci sa býva na dedine, v záhradách už často nie je ani jeden ovocný strom. Ovocné koláče sa tak pečú menej, lebo ovocie je už len v obchode alebo na trhu – a treba zaň zaplatiť, nielen poďakovať...

CUKETOVÁ POLIEVKA

Suroviny: cibuľa, 3 strúčiky cesnaku, 2 cukety, liter zeleninového vývaru (aj z kocky), 3 dcl smotany, lyžica múky, 100 g mrazeného hrášku, olej, soľ, mleté čierne korenie, muškátový orech.

Postup: Očistenú cibuľu a cesnak pokrájame na drobno a dáme na olej krátko orestovať. Pridáme očistené a na kocky pokrájané cukety, krátko ich s cibuľou spolu orestujeme, posolíme a pridáme zeleninový vývar. Necháme chvíľku povrieť a keď je cuketa mäkká, v smotane rozmiešame polohrubú múku a zahustíme polievku. Následne necháme povrieť 5 minút a odstavíme. Do polievky pridáme hrášok, dochutíme solou, mletým korením a strúhaným muškátovým orieškom. K polievke môžeme podávať tmavé pečivo.

BRAVČOVÉ KOTLETY S JABLKAMI

Suroviny: 4 kotlety (600 g bravčového mäsa z karé), soľ, mleté čierne korenie, 3-4 lyžice oleja, 2 lyžice kečupu, 60 g údenej slaniny nakrájanej na hrebienky, cibuľa, voda podľa potreby. Na jablká: 4 jabĺčka, 2 dcl bieleho vína, 2 lyžice cukru, 2 kolieska citróna.

Postup: Najprv si z očisteného mäsa nasekáme kotlety, poklepeme ich z oboch strán, osolíme a okoreníme. Očistenú cibuľu nakrájame na drobno a orestujeme na oleji. Kotlety prudko osmažíme na cibuľu, pridáme kečup, zalejeme trochou vody a dusíme prikryté do mäkka. Počas dusenia kotlety otočíme, aby sa voda vyparila, a pridáme slaninu pokrájanú na hrebienky. Jablká očistíme, vyberieme jaderník a pokrájame na štvrtinky, ktoré vložíme do horúceho nálevu. Ten si pripravíme z vína, cukru, vody a citróna. Vzápätí necháme kotlety chvíľku prevrieť a odložíme z platne. Po udusení ich kladieme do stredu taniera, na kotletu položíme hrebienok zo slaniny, prelejeme výpekcom, obložíme kúskami oblanžirovaných jabĺk a podávame.

PAPRIKY PLNENÉ HUBAMI

Najprv si očistíme papriky, odrežeme stonky a vykrojíme otvor, aby sa dali odstrániť všetky semienka. Papriky umyjeme a necháme odkvapkať. Ďalej si očistíme a pokrájame huby na plátky, ktorými sa budú papriky plniť. Huby dáme do kastróla, polejeme olivovým olejom, pridáme soľ, štipku rasce, 1-2 pokrájané cesnaky a restujeme do mäkka; ak treba, pridáme vody (2 dcl, respektíve podľa množstva húb). Keď sú huby orestované, necháme ich vychladnúť. Potom huby zahustíme s troškou strúhanky a strúhaným syrom (ak máme varenú ryžu, môžeme ju použiť namiesto strúhanky). Plnkou naplníme papriky a dáme do rúry na plech, ktorý vystelieme papierom na pečenie. Papier jemne pomastíme, taktiež papriky zo všetkých strán. Vložíme do vyhriatej rúry a papriky upečieme. Podávame so zemiakmi preliatými roztopeným maslom a zeleninovým šalátom.

OBRÁTENÝ SLIVKOVÝ KOLÁČ Z MANDĽOVÉ- HO CESTA

Suroviny (do malej okrúhlej formy na koláče): 150 dkg polohrubej múky, lyžička prášku do pečiva, pol lyžičky sódy bikarbóny, pol lyžičky mletej škorice, 80 g práškového cukru, 75 g roztopeného masla, jedno vajce, 125 g bieleho jogurtu, 500 g sliviek, 50 g masla, tuk na vymastenie formy, 4 lyžice piškótových omrvín, lyžica cukru, jeden vanilkový cukor.

Postup: Najprv si pripravíme formu, vymastíme tukom a dno posypeme piškótovými omrvinami. Na dno poukladáme dohusta očistené a vykôstkované slivky, nakrájané na štvrtinky. Keď máme slivky naukladané, posypeme ich lyžicou cukru. Pripravíme si cesto zo všetkých surovín, dobre ho vymiešame a nalejeme do formy. Pečieme vo vyhriatej rúre na 180 °C približne 35 minút. Po upečení necháme koláč vo forme trochu vychladnúť, potom formu pootvoríme a vyklopíme koláč na pripravenú tácku. Následne koláč pocukrujeme vanilkovým cukrom a riadne vychladnutý krájame.

MAKOVÝ KOLÁČ S HRUŠKAMI

Suroviny: 200 ml vlašného mlieka, 40 g kryštálového cukru, kocka droždia, 100 ml oleja alebo rozpusteného masla, 2 vajcia, 200 g polohrubej múky, štipka soli, 50 g rozpusteného

masla, kilogram hrušiek.
Na sirup: liter vody, 100 g kryštálového cukru.

Maková plnka: hrnček mleteho maku, pol hrnčeka vriaceho mlieka, 3 lyžice kryštálového cukru, 2 lyžice medu, lyžica rumu, štipka mletej škorice.

Posýпка: 50 g studeného masla, 50 g kryštálového cukru, 30 g hrubej múky.

Postup: Vo vlašnom mlieku rozpustíme cukor a droždie a necháme vykysnúť. Vykysnuté droždie zmiešame s múkou, olejom alebo maslom, pridáme vajcia a štipku soli. Vypracujeme cesto a necháme na teplom mieste vykysnúť. Hrušky ošúpeme, prekrojíme na polovicu alebo štvrtky (podľa veľkosti), vyberieme jaďerník a drevené časti pri stopke. Takto pripravené hrušky vložíme do sirupu a varíme ich do polomäčka. Následne hrušky scedíme a necháme vychladnúť. Medzičasom si pripravíme makovú plnku. Pomletý mak zmiešame s vriacim mliekom a miešame ho aspoň 5 minút. Vzápätí pridáme med, cukor, rum, škoricu, dôkladne vymiešame a necháme vychladnúť. Vykysnuté cesto rozvalkáme na pomúčenej doske, preložíme na pomastený plech a poroztláčame až na okraj plechu. Cesto po okrajoch roztláčime natenko a potrieme rozpusteným maslom. Na cesto natrieme makovú plnku, na ňu poukladáme hrušky vypuklou časťou nahor. Suroviny na posýpkou zmiešame prstami a posypeme ňou povrch koláča. Rúru vyhrejeme na 180°C a pečieme približne 20-25 minút. Keď je koláč vychladnutý, môžeme ho ešte pocukrovať.

HROZNOVÁ MARMELÁDA

Suroviny: 3 kg hrozna, 2 dcl červeného vína, kilogram kryštálového cukru.

Postup: Očistené hrozno dáme do kastróla, pridáme červené víno a pomaly ho rozvaríme za občasného miešania. Potom hrozno prepasírujeme cez husté sitko, aby jeho zrnká ostali na ňom. Následne pridáme cukor a miešame, pokiaľ sa cukor nerozpustí. Zmes ešte chvíľu povaríme a horúcu dávame do očistených a suchých pohárov. Poháre dobre uzatvoríme, ešte horúce dáme na čistý plech položený na stole, zakryjeme ich dekou alebo osuškou, pokiaľ nevychladnú.

PARADAJKOVÁ ŠŤAVA NA PITIE

Suroviny: 3 kg paradajok, lyžica soli, lyžička kyseliny citrónovej.

Postup: Zrelé zdravé paradajky umyjeme, pokrájame a necháme rozvariť. Potom ich prepasírujeme, šťavu dáme do hrnca, pridáme soľ a krátko povaríme. Ďalej vmiešame kyselinu citrónovú a okamžite plníme do očistených a suchých fliaš. Hneď uzatvoríme, zabalíme do deky a necháme vychladnúť.

PARADAJKO- VO-JABLKOVÝ DŽEM

Suroviny: kilogram paradajok, kilogram jablák, 800 g kryštálového cukru, jeden dcl rumu.

Postup: Paradajky a jablká očistíme a pokrájame na menšie kúsky. Najprv vložíme do kastróla jablká, podlejeme ich troškou vody a necháme mierne rozvariť. Až potom pridáme pokrájané paradajky a necháme všetko dobre rozvariť. Rozvarenú hmotu prepasírujeme alebo rozmixujeme. Následne pridáme cukor, ktorý dobre rozmiešame, a rum. Keď je cukor rozpustený, pomaly na malom kastróliku varíme džem a dávame ho do čistých a suchých pohárov, ktoré hneď uzatvoríme.

Oľga Chudovská, rodená Huličiarová
FOTO Marián Zajac

Predzvest zímnej zabijacky

Zo života školy

Laureátky Ceny A. F. Kollára. Zľava: Nina Mažgútová, Jasmina Vallová, Lenka Valchárová

Deviatacke tablá

Naši deviataci – absolventi

FOTO František Mucha

K FINANCIÁM NA BÝVANIE TREBA PRISTUPOVAŤ S ROZUMOM

V POSLEDNÝCH MESIACHOCH SME SVEDKAMI RASTÚCEJ INFLÁCIE A ZVYŠUJÚCICH SA ÚROKOVÝCH SADZIEB. DO TOHO CENY ENERGIÍ DOSAHUJÚ ÚROVNE, NA KTORÉ SME NEBOLI ZVYKNUTÍ. O TOM, AKO BY SME MALI V TEJTO SITUÁCII PRISTUPOVAŤ K SVOJIM FINANCIÁM URČENÝM NA BÝVANIE A AKO REAGOVAŤ NA ZMENY SME SA ROZPRÁVALI S ÚZEMNÝM RIADITEĽOM PRVEJ STAVEBNEJ SPORITELNE MÁRIOM KUBÍKOM.

V posledných mesiacoch sme svedkami rastúcej inflácie. Menia zvyšujúce sa ceny aj pohľad ľudí na financovanie bývania?

Posledné roky sme boli zvyknutí na stabilitu. Táto situácia je pre mnohých ľudí nová. Rastúca inflácia zvyšuje naše každodenné náklady. Navyše, súvisia s ňou aj rastúce úrokové sadzby, ktoré najmä pri splátkach hypoték zahýbali rodinnými rozpočtami. Mnohí ľudia si opäť začali uvedomovať, aká dôležitá je stabilita pri financiách na bývanie. Prekvapenia v tejto oblasti jednoducho nevidíme radi.

Aký je teda ideálny prístup pri financovaní vlastného bývania?

K financiám na bývanie treba pristupovať s rozumom. Ceny bytov a domov sú veľmi vysoké a ich kúpa je pre väčšinu ľudí tá najväčšia investícia, ktorú v živote urobia. Je dobré sa na to dopredu pripraviť. Napríklad stavebné sporenie môjDOMOV v sebe spája výhody pravidelného sporenia a následne stavebného úveru sgarantovanou úrokovou sadzbou až na 20 rokov. Práve garancia úrokovvej sadzby na tak dlhé obdobie predstavuje stabilitu, ktorú klienti v týchto časoch oceňujú. Je to ideál-

ne riešenie pre ľudí, ktorí chcú k svojim peniazom na bývanie pristupovať zodpovedne.

Zaujímajú sa ľudia viac o rekonštrukcie v súvislosti s rastúcimi cenami energií?

Rastúce ceny plynu či elektriny prinútili mnohých ľudí zamyslieť sa nad tým, ako je ich bývanie energeticky efektívne. Záujem ľudí o rekonštrukcie je veľmi vysoký. Zateplenie, izolovanie strechy či výmena okien a vstupných dverí dokážu ušetriť veľké množstvo energie a tým aj peňazí. Ľudia sa zaujímajú o tepelné čerpadlá či fotovoltaické články. Každý chce dnes bývať energeticky efek-

tívne a nevypúšťať zbytočne peniaze hore komínom. Aj pre tieto prípady je stavebné sporenie vhodné riešenie. Kombinácia dlhej splatnosti a nízkej úrokovvej sadzby je pre investície do vlastného bývania veľmi vhodná.

V ponuke PSS nedávno pribudol nový druh úveru. Aký bol na to dôvod?

Iba pred pár mesiacmi sme spustili nový úver pod názvom mojaHYPO-TÉKA. Ten vhodne doplnil portfólio našich produktov. Dnes už u nás klienti nájdu pod jednou strechou všetko, čo na financovanie bývania potrebujú. Od sporenia, úverov až po poistenie. Komplexná ponuka produktov predstavuje pre klientov výhodu v tom, že vieme každému pripraviť ponuku na financovanie bývania na mieru, podľa individuálnych potrieb a požiadaviek.

Tento rok bola PSS viditeľná aj na folklórnom festivale Jánošíkove dni v Terchovej. Prečo ste sa rozhodli ho podporiť?

Myslím si, že pre každú firmu by malo byť prirodzené podporovať spoločnosť a komunitu, v ktorej podniká. Sme veľmi radi, že sme mohli byť súčasťou tejto nádhernej kultúrnej akcie. Obzvlášť, ak išlo o jubilejný 60. ročník. Jánošíkove dni sú prehliadka nádherného folklóru, tradičnej hudby a tanca. Dúfam, že PSS bude mať možnosť byť súčasťou tohto festivalu aj v ďalších rokoch.

BÝVANIE SA ZAČÍNA U NÁS

Turnaj O pohár zakladateľov FK Jánošík Terchová 1954

Dňa 9. júla 2022 sa na terchovskej Sihle uskutočnil prvý ročník futbalového turnaja O pohár zakladateľov FK Jánošík Terchová 1954. Rozhodli sme sa ho usporiadať namiesto v minulosti populárneho Memorálu Jozefa Hurteka, ktorý sa už viac rokov nekonal. Letné futbalové turnaje sú populárne, preto sme si povedali, prečo to neskúsiť a vzdať tak hold generácii, ktorá stála pri zrode organizovaného futbalu v Terchovej. Drvivá väčšina týchto ľudí už síce nežije, ale sme im za to vďační a vážime si ich obetavosť a nadšenie pre terchovský šport – a futbal zvlášť. Turnaja sa zúčastnili mužstvá FC TJ Oravský Podzámok, OFK Hôrky, FK Zástranie a FK Terchová. V prvom zápase nastúpil domáci tím proti Oravskému Podzámku. Po vyrovnanom priebehu a výsledku 2:2 museli rozhodnúť penaly, v ktorých sa menej mylili hostia z Oravy. Stali sa tak prvými finalistami turnaja. V druhom zápase vyhrali Hôrky nad Zástraním vysoko 8:1 a postúpili do finále. Vzápätí nasledoval priateľský zápas „starých pánov“ Terchovej a Zástrania. Exhíbičný duel po výsledku 3:3 vyústil do strelby zo značky pokutového kopu, ktorú úspešnejšie zvládli domáci futbalisti.

Po prestávke sme boli najskôr svedkami zápasu o tretie miesto, v ktorom domáci FK Terchová vyhral nad Zástraním 2:0. Vo finále Hôrky presvedčivo zvíťazili nad Oravským Podzámkom 6:1 a zaslúžene tak triumfovali na premiérovom ročníku turnaja. Víťazovi gratulujeme!

Hneď po vyhlásení výsledkov a udelení cien si hráči aj fanúšikovia vychutnali výborný guláš i vychladené pívko. Nemohla chýbať ani tombola s krásnymi cenami, večer sa všetci zabavili na diskotéke...

Záverom by som sa chcel poďakovať všetkým, ktorí na našom futbalovom turnaji hrali – zvlášť starým pánom. Samozrejme, veľká vďaka patrí aj tým, ktorí turnaj podporili ako sponzori – Obec Terchová, Montkont Milan Muráň, Juraj Meško, Pavol Romančík, Pavol Michálek, Ladislav Hanuliak, Vladimír Jurčík, Jaro Michálek, Miroslav Dikoš, Vladimír Švec, František Bakovka, Lukáš Ďurko a Milan Opalka. Nesmiem zabudnúť na moderátora Milana Moravčíka a ani kolegov a kamarátov z FK Terchová na čele s prezidentom Jozefom Rogoňom, ktorí to organizačne zastrešili.

Tešíme sa o rok, priatelia. Stretne sa na Sihle v rámci druhého ročníka turnaja, ktorý sme si pri prípravách prvého ročníka pracovne nazvali Pohár 1954.

Výsledkový servis

Semifinále

FK Terchová – FC TJ Oravský Podzámok
2:2 (2:3 na pokutové kopy)
góly FK Terchová: Matej Kvočka 2
OFK Hôrky – FK Zástranie 8:1

O 3. miesto

FK Terchová – FK Zástranie 2:0
góly FK Terchová: Michal Polet, Miroslav Hanuliak

Finále

OFK Hôrky – FC TJ Oravský Podzámok 6:1

Zápas starých pánov

FK Terchová – FK Zástranie 3:3 (2:1 na pokutové kopy)
góly FK Terchová: Štefan Krištofik 3

Najlepší hráč turnaja: Miroslav Hanuliak, FK Terchová
Najlepší strelca turnaja: Matej Ripel, OFK Hôrky
Najlepší brankár turnaja: Martin Bukna,
FC TJ Oravský Podzámok

Andrej Opalka

FOTO František Mucha

Vítaz turnaja OFK Hôrky

Účastníci turnaja O pohár zakladateľov FK Jánošík Terchová 1954

III. ročník Cyrilo- metodského futbalového turnaja

Na turnaji konanom 2. júla 2022 sa zúčastnilo päť mužstiev. Hrací systém bol jednoduchý, hral každý s každým na šírku futbalového ihriska s bránami 5x2 metre, pričom prví štyria postúpili do semifinále a piaty tím sa turnaj skončil. Po základnej časti vyzerala tabuľka nasledovne: 1. Hostinec u Kubíka; 2. Hájik Žilina; 3. Pablo; 4. FK Terchová dorast; 5. Plechové

Semifinále

Hostinec u Kubíka – FK Terchová dorast 2:1

Hájik Žilina – Pablo 2:1

Zápas o 3. miesto

Pablo – FK Terchová dorast 0:1

Finále

Hostinec u Kubíka – Hájik Žilina 2:1

Celkové poradie: 1. Hostinec u Kubíka; 2. Hájik Žilina; 3. FK Terchová dorast; 4. Pablo;

5. Plechové

Najlepší strelec turnaja: Adam Vrábek (Hostinec u Kubíka)

Najlepší brankár: Martin Putnoky (FK Terchová dorast)

Po turnaji nasledovala tombola a vyhlásenie výsledkov, ktorého sa na výbornú zhostili starosta Terchovej Jozef Dávidík a futbalový internacionál, bývalý hráč

Slovana Bratislava a DAC Dunajská Streda Karol Krištof. Ďalej by sme sa chceli poďakovať všetkým sponzorom turnaja – obci Terchová, FK Terchová, Jirkovi Meškovi, Martinovi Struhárňanskému, Tomášovi Hanuljakovi, Jozefovi Mičovi, Ladislavovi Marunovi. Pochvalu za prípravu ihriska si zaslúži Vincko Hanuliak, za upratovanie šatní a pranie Alenka Balážová, ako i všetci, čo pomohli s prípravou areálu a priebehom turnaja. Dúfame, že sa všetkým turnaj páčil a tešíme sa na ďalší ročník.

Za organizátorov ďakujú

Dávid Švec, Jozef Rogoň a Martin Rogoň

FOTO Vincent Hanuliak

Jozef Dávidík a Karol Krištof oceňujú víťazov

Medzinárodný stolnotenisový turnaj družstiev Terchová 2022

Dňa 17. septembra 2022 zorganizoval Stolnotenisový klub Terchová po dvojročnej covidovej prestávke už 8. ročník medzinárodného stolnotenisového turnaja družstiev O pohár starostu obce Terchová. Turnaja sa zúčastnili družstvá z partnerských obcí Dunajská Lužná a Velehrad a domáce tímy Terchová A a Terchová B.

Z víťazstva sa tešilo družstvo Terchová A, ktoré hralo v zložení Peter Herud, Dagmar Gallová, Ján Cingel a Ján Štefko. Vo finále porazilo tím z Velehradu. Súboj o 3. miesto vyhralo družstvo z Dunajskej Lužnej, ktoré porazilo B tím Terchovej. Turnaj bol výbornou prípravou na stolnotenisovú súťaž 2022/2023.

Výsledky predošlých ročníkov turnaja
2013 1. ročník: 1. miesto Nededza, 2. miesto Terchová, 3. miesto Kotešová
2014 2. ročník: 1. miesto Kotešová, 2. miesto Nededza, 3. miesto Terchová

2015 3. ročník: 1. miesto Nesluša, 2. miesto Terchová, 3. miesto Nededza
2016 4. ročník: 1. miesto Terchová, 2. miesto Dunajská Lužná, 3. miesto Velehrad
2017 5. ročník: 1. miesto Velehrad, 2. miesto Dunajská Lužná, 3. miesto Terchová
2018 6. ročník: 1. miesto Dunajská Lužná, 2. miesto Terchová, 3. miesto Velehrad
2019 7. ročník: 1. miesto Terchová, 2. miesto Dunajská Lužná, 3. miesto Velehrad
2022 8. ročník: 1. miesto Terchová A, 2. miesto Velehrad, 3. miesto Dunajská Lužná

TEXT a FOTO Stolnotenisový klub Terchová

Účastníci medzinárodného stolnotenisového turnaja

Bežecká časť triatlonu

JANOŠÍK Slovak Xtreme Triathlon

Prvú septembrovú sobotu sa uskutočnil 6. ročník náročných triatlonových pretekov JANOŠÍK Slovak Xtreme Triathlon. Ich dejiskom je už tradične aj obec Terchová a jej okolie.

Trať pretekov sa začína na Oravskej priehrade a pokračuje z Oravy cez Kysuce do Terchovej, kde je v Sniovskom sedle cieľ. Na štart 226 kilometrov dlhej trate s prevýšením 5 800 výškových metrov sa postavilo 28 pretekárov z ôsmich krajín. Mimoriadne náročné preteky dokončilo 25 súťažiacich, z toho tri ženy.

Podujatie je vďaka svojej náročnosti a výnimočnosti zaradené do svetovej série extrémnych triatlonov XTRI World Tour, ktorá zahŕňa 17 pretekov z celého sveta. Organizátori touto cestou ďakujú za pomoc pri organizovaní podujatia obci Terchová, horským záchranárom z OS HZS Malá Fatra, lyžiarskemu stredisku Vrátna a hotelu Diery.

P. S. Viac o pretekoch tohto typu (výsledky, fotografie, videá) sa môžete dozvedieť na www.oravaman.sk; www.svkxtri.com

Jozef Šupica

FOTO Matej Rumanský

Beh na Poludňový Grúň 2022

Občianske združenie Grúň zorganizovalo 26. júna 2022 jubilejný 20. ročník Behu na Poludňový Grúň. Pretekov sa zúčastnilo 115 bežcov zo Slovenska, Česka a Poľska. Štart bol ako obvykle pri dolnej stanici lanovky Vrátna Paseky (620 m. n. m.), cieľ, tradične, na Poludňovom Grúni (1 460 m. n. m.). Dĺžka trate je 4 000 m s prevýšením 820 m.

V hlavnej kategórii mužov zvíťazil Jozef Hlavčo, v kategórii žien Silvia Beláková. Tento rok sme vyhodnotili aj najlepšieho bežca Terchovej – stal sa nim Martin Bárdy, ktorý skončil v celkovom poradí na 30 mieste. Beh absolvovali aj ďalší domáci športovci: Vladimír Moravčík, František Mažgút, Martin Dikoš, Tomáš Bobáň, Michal Krištofik, Lukáš Jaroščiak a Marián Ďuratný.

Veľké poďakovanie patrí všetkým podporovateľom tohto podujatia: OS HZS Malá Fatra, Vrátna Free Time Zone, Chata na Grúni, Obec Terchová, COBA automotiv, Citizen, Teletandem, TPM, Nedzbaľa, N Šport. Ďakujeme tiež dobrovoľníkom s terchovskou muzikou, ktorí v nádhernom počasí zabezpečovali servis pretekárom i všetkým účastníkom podujatia.

Víťazi jednotlivých kategórií

Juniorky: Štefánia Michaličková

Juniory: Róbert Judiak

Ženy do 40 rokov: Silvia Beláková

Muži do 40 rokov: Jozef Hlavčo

Ženy do 60 rokov: Katarína

Paulínyová

Muži do 60 rokov: Andrzej Dlugosz

Ženy nad 60 rokov: Anna

Balošáková

Muži nad 60 rokov: Mikuláš Vrábek

TEXT a FOTO OZ Grúň Vladimír Vallo

Cieľ na Poludňovom Grúni

Hral Jánošík hokej... (v.)

na skale vysokej, hokejka mu spadla do vody hlbkej. Táto známa terčovská pesnička so športovým podtextom by mohla byť pokojne hymnou našich hokejistov. Možno si povieť, ale veď Terhovci hokej nehrajú. Budeme oponovať. Už z nadpisu je jasné, že tento zimný šport má pod Rozsutcom dlho a pevne zapustené korene.

Aj hokejová sezóna máva rôzne prestávky. Letnú, vianočnú, reprezentačnú... My si v tomto čísle dáme čitateľskú prestávku. Nebudeme však nečinní a vyplníme ju pozeraním zaujímavých fotografií, ktoré sa objavili v archívoch Slava Cingela a Martina Miha. Fotografie majú po obsahovej stránke vysokú výpovednú, respektíve dokumentárnu hodnotu a veríme, že potešia oko i srdce terčovského hokejového fanúšika.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Slava Cingel a Martin Miho

Stoja zľava: Martin Miho, †Jaroslav Podhorský, František Hurtek, František Hanuliak, Ladislav Hanuliak, †Martin Halapi, Štefan Garlík, Vladimír Schwarz, Vladimír Mažgút, Vladimír Tlacháč, Ľuboš Majerov, neznámy. Kľačia zľava: Peter Hurtek, Ján Dávidík (brankár), Ján Jánošík, Ľubomír Mažgút

Miroslav Lysičan a Ľ. slovanista

Ladislav „Laco“ Hanuliak

Lídri terčovských hokejistov (zľava) Miroslav Lysičan a Slava Cingel

V slovanistických tréningových dresoch BRUX. Stoja zľava: Vladimír Tlacháč, Miroslav Jančo, †Jaroslav Podhorský, Vladimír Schwarz, Martin Miho, Miroslav Lysičan, František Hurtek, Martin Meško. Kľačia zľava: Milan Ďurko, Pavol Ondruš, Ľuboš Majerov, Anton Dendis, Ľubomír Mažgút, Štefan Dendis, Milan Mažgút. Ležia zľava: Ján Hanuliak, Ján Dávidík (brankár), Ján Jánošík

10. výročie vyhlásenia svätého Jána Pavla II.
za patróna horských záchranárov

21.10.2022 o 17:00 hod.
v rímskokatolíckom kostole
sv. Cyrila a Metoda v Terchovej

Pietna spomienka

na obele horských nešťastí v Malej Fatre

sa koná dňa 30.10.2022 o 14:00 hod. na Symbolickom cintorine vo Urátnej

Medzinárodné stretnutie
ZBOJNIKOV

TERCHOVÁ
AMFITEÁTER

26. - 27.8. 2022

PIATOK

GLADIÁTOR
ŠČAMBA | PLOŠTÍN PUNK
GIPSY ČÁVE | MARLETT

SOBOTA

KOLLÁROVCI
VERONIKA RABADA | CIMBAL BROTHERS | SALCO
PETER NAGY A INDIGO
MAREK HURJ
SALCO

PIATOK

15:00 MARLETT
16:00 GIPSY ČÁVE
17:00 POLEMIC
19:00 PLOŠTÍN PUNK
20:30 GLADIÁTOR
22:00 ŠČAMBA

SOBOTA

14:00 SALCO
15:00 VERONIKA RABADA
17:00 CIMBAL BROTHERS
18:00 DRIŠLAK
20:00 PETER NAGY A INDIGO
22:00 KOLLÁROVCI